

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010 - pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta

Toivon vaellus – rippikoulumateriaali kansainvälisestä diakoniasta

Toivon vaellus materiaalin on tuottanut Kirkon Ulkomaanapu, Minna Törrönen.

Toimittajat: Minna Törrönen ja Laura Kajala

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali sisältää toiminnallisen materiaalin toteutusohjeineen, rukouksia ja hartauksia sekä lyhytfilmejä, joissa suomalaiset nuoret kulkevat pyhiinvaellustaan ja pysähtymispaikoilla pohtivat kehitysyhteistyön merkitystä.

Toivon vaellus yhdistää luontevalla tavalla pyhiinvaelluksen ja kansainvälisen diakonian. Se auttaa pohtimaan, toimimme vastuullisesti suhteessa toisiinsa ja elämäntavoiltamme suhteessa luomakuntaan. Toivon vaelluksen voi toteuttaa rippikoulussa ulkoilmavaelluksena tai rastiratana, joka kuljetaan kävellen. Toivon vaellus sopii mainiosti rippikoulun opetukseen, jonka yhtenä tavoitteena on auttaa nuorta vahvistumaan rakkaudessa lähimmäiseensä. Kyse on diakoniasta, joka kuuluu kristinuskon ja evankeliumin ytimeen.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali on tuotettu osana Kirkon Ulkomaanavun Pelasta maailma - kansainvälisyyskasvatushanketta (2007 – 2010) ja se on yksi Kirkon Ulkomaanavun Tekoja -kampanjan (2010 – 2011) materiaaleista.

Materiaalin tekstien, tarinoiden, työskentelyjen, rukousten ja hartauksien tekijät:

Minna Törrönen, Suvi Mikkanen, Pelasta maailma-hankkeen opintomatkan nuoret Johanna Maliniemi ja Janne Koivisto, Nelli Myllyniemi, Vesa Häkkinen, Laura Kajala sekä Changemaker -verkostosta Iina Jokilaakso, Marjo Tuovinen, Leea Lamminpää ja Sini Tyvi. Tarkemmin tekijät on mainittu aina kunkin tekstin yhteydessä tai materiaalin lopussa olevassa lähde- ja tekijäluettelossa.

Toivon vaelluksen yhtenä lähteenä on Suvi Mikkasen Kirkon Ulkomaanavulle tekemä materiaalipaketti Maailmanpelastajan lyhyt oppimäärä. Se on tuotettu oppinäytetyönä Diakonia-ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelmassa, kristillinen lapsi- ja nuorisotyö suuntautumisvaihtoehdossa ja osana Kirkon Ulkomaanavun Pelasta maailma -hanketta. Toivon vaellus sisältää lyhytfilmejä, jotka Kirkon Ulkomaanapu on tuottanut Pelasta maailma -kansainvälisyyskasvatushankkeen yhteydessä. Filmit ovat ladattavissa Kirkon Ulkomaanavun Youtube -kanavalta Filmin nimellä ja tekstimateriaali löytyy Kirkon ulkomaanavun materiaalipankista: www.kirkonulkomaanapu.fi / Materiaalipankki / seurakunnat.

Sisälllys

1	Johdanto	3
2	Toivon vaellus	4
2.1	Mikä on Toivon vaellus	4
2.2	Toivon vaelluksen tavoitteet rippikoulussa	4
2.3	Pyhiinvaellus ja kansainvälinen diakonia	5
3	Materiaalin sisältö ja käyttäminen	6
3.1	Sisältö	6
3.2	Miten toteutan Toivon vaelluksen?	7
4	Orientaatio	10
4.1	Kirkon Ulkomaanapu	10
4.2	Nälkä. Paha pala purtavaksi?	11
4.3	Oppituntimalli kansainvälisestä diakoniasta	12
	Toivon vaellus alkaa	14
4.4	Pyhiinvaeltajan psalmi ja hartaus Toivon vaelluksen aluksi	14
5	Guatemala	15
5.1	Vaikeista kokemuksista voi toipua tuen avulla	15
5.2	Viljelykoulutuksella parempi toimeentulo	19
6	Kambodzha	25
7	Haiti	31
8	Mosambik	36
9	Purku	40
10	Toivon vaellus – messu	48
11	Tietopaketit Toivon vaelluksen maista	57

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

1 Johdanto - Toivon vaellus kasvattaa omastaan jakamiseen ja lähimmäisenrakkauteen

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali paneutuu kansainväliseen diakoniaan pyhiinvaelluksen keinoin. Menetelmän tavoitteena on nuoren vahvistuminen rakkaudessa lähimmäiseensä, Jumalaan ja luontoon. Se voi kasvattaa rippikoululaisia omastaan jakamiseen ja lähimmäisenrakkauteen. Kirkon Ulkomaanavun strategian yhtenä painopisteenä 2010 – 2012 on rippikoulu ja kirkon kasvatuksen painopisteenä on Pyhä. Uusittu materiaalipaketti perustuu edelleen pyhiinvaellukseen ulkona kulkemisineen. Toivon vaellus kannustaa osallisuuteen pysähtymispaikoilla ja sisältää toimintaehdotuksia pysähtymispaikkojen teksteistä ja toiminnoista nousseiden kysymysten ja pohdintojen läpikäymisen avuksi. Materiaali sisältää myös rukous- ja hartausehdotuksia sekä messumateriaalin. Toivon vaellus on tehty rippikoulun tavoitteisiin soveltuvaksi ja se sopii erinomaisesti diakonian ja kansainvälisen diakonian opetukseen.

Pyhiinvaellus on matka pyhään paikkaan, mutta jo itse vaellus voi sisältää pyhän kohtaamista, pyhän kokemista ja Pyhää. Lähimmäisen huomaaminen, auttamisen tarpeen oivaltaminen, itse toiminta ja teot toisen hyväksi kuuluvat kristityn vastuuseen, kasvamisen prosessiin ja voi sisältää Pyhän kokemista. Näissä toisen auttamisen, oppimisen ja oivaltamisen hetkissä Jumala itse on läsnä ja tuolloin myös Pyhän kokeminen ja kohtaaminen on mahdollista.

Välittämisen ja auttamisen oppiminen ja oivaltaminen ovat merkittäviä etappeja elämässä. Tähän pyrkii uusi Toivon vaellus. Rippikoulu antaa tälle kasvulle hyvän mahdollisuuden. On tärkeää, että nuoret voivat kasvaa puolustamaan heikkoja ja sorrettuja, tukemaan toisiaan ja auttamaan apua tarvitsevia, tekemään arjen diakoniaa kotimaassa ja kaukana elävien lähimmäisten hyväksi. Kun osallisuus ja kulkeminen yhdistetään rukoukseen, ovat hyvät pyhiinvaellusaineokset kasassa.

Minna Törrönen

Materiaalin tekijä ja toimittaja, Kirkon Ulkomaanapu

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

2 Toivon vaellus

2.1 Mikä on Toivon vaellus?

Toivon vaellus on Kirkon Ulkomaanavun tuottama rippikoulumateriaali kansainvälisestä diakoniasta. Se tarjoaa mahdollisuuden järjestää pyhiinvaellus yhdessä rippikoululaisten kanssa. Toivon vaellus on pyhiinvaellus, jossa tutustutaan kaukana asuvan lähimmäisen elämään ja pohditaan tehtävien, kehitysmaiden ihmisistä kertovien tarinoiden ja lyhytfilmien sekä rukousten ja hartauksien kautta omaa vastuuta ja paikkaa maailmassa. Rukous ja hengellisyys liittyvät olennaisesti Toivon vaellukseen. Vaelluksen voi toteuttaa ulkoilmavaelluksena, rastiratana tai sisätiloihin sovellettuna kokonaisuutena.

Toivon vaellus sopii mainiosti rippikoulun opetukseen, jonka yhtenä tavoitteena on auttaa nuorta vahvistumaan rakkaudessa lähimmäiseensä. Se auttaa pohtimaan, toimimme vastuullisesti suhteessa toisiin ja elämäntavoiltamme suhteessa luomakuntaan.

Toivon vaellus – materiaali on tarkoitettu opettajan oppaaksi rippikouluun. Materiaalin avulla voi näyttää jokaiselle ihmiselle kuuluvien ihmisoikeuksien merkityksen, ohjata nuoret kantamaan vastuuta lähimmäisestä ja punnitsemaan omia valintoja ja siten elämään todeksi kristillistä uskoa sekä ohjata rippikoululaisia rukoukseen toisen puolesta ja hiljentymään Jumalan edessä omien kysymysten kanssa.

Toivon vaellus – rippikoulumateriaali sisältää lyhytfilmejä, joissa suomalaiset nuoret kulkevat pyhiinvaellustaan kehitysmaan ihmisten rinnalla ja pohtivat näkemänsä kehitysyhteistyön merkitystä. Näiden filmien avulla rippikoululaiset voivat päättää lähemmäksi sitä arkea, jota kaukana kehitysmaassa eletään.

Materiaali sisältää valmiita rukouksia ja hartauksia. Toivon vaelluksella luotetaan kuitenkin myös siihen, että rippikoululaiset itse voivat toimia, rukoilla ja myös tehdä rukouksia. Rippikoululaiset saavat osallistua ryhmissä mm. rukouksen puun rakentamiseen ja samalla yhteisen jumalanpalveluksen tekemiseen.

2.2 Toivon vaelluksen tavoitteet rippikoulussa

Toivon vaellus noudattelee rippikoulusuunnitelmassa olevaa oppimisen perusmallia: orientaatio, prosessointi, koostaminen ja soveltaminen. Orientaatio toteutuu mm. alustuksessa, jossa käydään läpi kansainvälisen diakonian perusteet ja sen merkitystä rippikoululaisen elämään. Pysähtymispaikkojen tavoitteelliset tiedolliset osiot yhdessä osallistavan työskentelyn kanssa lisäävät nuorten ymmärrystä, tietoa ja kokemusta kansainvälisestä diakoniasta. Koostaminen ja soveltaminen toteutuvat nuoren pohtiessa kokemaansa sekä siinä, että nuorten kanssa käydään läpi, miten he rippikoulun jälkeen voivat vaikuttaa kansainvälisen diakonian piirissä. Hiljentymisen, rukouksen ja yhteys Jumalaan vahvistuvat pyhiinvaelluksen rukoushetkissä ja lopussa huipentuvassa Jumalanpalveluksessa.

Rippikoulusuunnitelman tavoitteina on mm., että nuori etsii vastauksia oman elämänsä ja yhteiselämämme tärkeisiin kysymyksiin ja että nuori löytää rukouksen ja jumalanpalveluksen tapana olla ja elää Jumalan kasvojen edessä. Toivon vaellus – materiaalin tarkoituksena on antaa työvälineitä opettajille, jotta he voisivat toteuttaa näitä tavoitteita kansainvälisen diakonian osalta. Materiaali auttaa nuorta vahvistumaan rakkaudessa lähimmäiseen sekä pohtimaan omia valintojaan suhteessa toiseen ihmiseen ja toimimaan

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

kehitysmaissa elävien lähimmäisten hyväksi. Sen tarkoituksena on myös syventää osallistujien tietoa ja ymmärrystä kansainvälisestä diakoniasta. Ihmisarvo kuuluu jokaiselle ja se nousee materiaalin tärkeäksi pohjaksi.

Rippikoulun yhtenä sisältötavoitteena on pohtia nuoren ajankohtaisia ja tulevaisuuteen suuntautuvia kysymyksiä sekä ihmisen roolia luomakunnassa. Toivon vaellus herättää nuorissa kysymyksiä ja ajatuksia siitä, toimimmeko vastuullisesti suhteessa toisiin ja elämäntavoiltamme suhteessa luomakuntaan. Pyrkimyksenä on avartaa nuorten käsitystä maailmasta ja lisätä heidän tietoaan ja ymmärrystään erilaisia ihmisiä ja ihmisryhmiä kohtaan. Tavoitteena on myös, että nuoret oppivat suhteuttamaan oman elämänsä ja länsimaisen elämäntyylin muuhun maailmaan ja pystyvät kyseenalaistamaan kuluttavaa elämäntyyliä.

Toivon vaellus linkittyy luontevasti rippikoulun yleistavoitteisiin. Siinä painottuu diakonia ja lähimmäisen rakkaus sekä siihen liittyen Jeesuksen toiminta ja opetukset. Rukouksissa nostetaan esille ihmiselämän vaikeudet ja haasteet, pyydetään apua lähimmäiselle ja voimia itselle auttaa ja kiitetään hyvistä asioista.

Toivon vaelluksen avulla nuorissa syttyy halu auttaa kaukanakin olevia ihmisiä. Pyrkimyksenä on, että nuoret saisivat kipinän etsiä lisää tietoa sekä erilaisia tapoja auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ja vaikuttaa epäoikeudenmukaisuuden syihin ja rakenteisiin.

Minna Törrönen ja Suvi Mikkonen

2.3 Pyhiinvaellus ja kansainvälinen diakonia

Pyhiinvaellus on kulttuurinen ja uskonnollinen ilmiö, joka on kauan kuulunut erilaisiin kulttuureihin. Monissa uskonnoissa pyhiinvaellukset ovat osa uskonnon harjoittamista tai hengellisen elämän rikastuttamista. Usein pyhiinvaellus liittyy ihmisen tarpeeseen käydä paikoissa, joissa on liittymäkohtia merkkihenkilöihin tai joissa on tapahtunut jotain merkittävää.

Kristinuskossa pyhiinvaellukset toimivat hengellisen elämän rikastuttajina. Raamatussa vaeltaminen ja kulkeminen ovat tärkeitä asioita, esimerkiksi Abraham ja Mooses kuvataan kulkijoina, Jumalan kutsun seuraajina. Myös Jeesuksen julkiseen toimintaan kuului vaeltaminen. Yhdessä Jeesuksen tunnetuimmassa vertauksessa monet kulkivat apua tarvitsevan ohi, mutta samarialainen pysähtyi auttamaan (Luuk. 10:25 – 37). Hän ymmärsi, että ihmistä ei ole luotu huolehtimaan vain itsestään ja omista tarpeistaan, vaan elämään yhdessä toisten kanssa ja kantamaan vastuuta toisesta ihmisestä. Jeesuksen kehoitus ”Mene ja tee sinä samoin” ohjaa ihmisiä kulkemaan toisen rinnalla, näkemään hänen näkökulmansa ja avuntarpeensa. Toivon vaelluksella yhdistyvät kulkeminen sekä kaukana asuvan lähimmäisen avuntarpeen tiedostaminen ja toiminta hänen hyväkseen.

Kulkiessaan jalan ihminen voi irrottautua arjesta ja saada uutta näkökulmaa koneiden ja ajoneuvojen helpottamaan arkeen. Pyhiinvaellus voi tarjota hitauden ja kiireettömyyden kokemuksen, johon hektisessä arjessa ei ole usein mahdollisuutta. Pyhiinvaelluksella kulkija voi keskittyä rauhassa ympäröivään todellisuuteen ja Jeesukseen Kristukseen, joka kulkee hänen vierellään. Jokainen askel voi olla rukousta. Jotta vaellus on pyhiinvaellus, siihen kuuluu hengellinen osuus, joka voi olla rukousta ja Raamatun lukemista. Lyhytkin vaellus voi hyvin olla pyhiinvaellus.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

3 Materiaalin sisältö ja käyttäminen

3.1 Sisältö

Materiaali antaa toteutusvinkit jokaiselle pysähtymispaikalle. Pysähtymispaikka sisältää aina tarinan tai lyhytfilmin, pohdintatuokion, osallistavan tehtävän sekä rukous- tai hartaushetken. Pysähtymispaikan sisältöä voi soveltaa. Kaikkia niiden osia ei tarvitse käyttää, ja pysähtymispaikkojen järjestystä voi muuttaa. Materiaalissa annettu ohjeistus on yksi tapa toteuttaa vaellus.

Työntekijä tai isonen toimii ”rastivastaavana” ohjaamassa ja antamassa tehtäviä ryhmille. Toivon vaellus - materiaali tarjoaa taustatietoa isoselle ja työntekijälle ja heidän on hyvä käydä pysähtymispaikat yhdessä läpi hyvissä ajoin ennen vaelluksen alkamista. Materiaalin lopusta löytyy taustatueksi vielä jokaisen maan esittelyt.

Taustatieto

Pysähtymispaikan taustatieto laajentaa aiheesta syntyvää kuvaa konkreettisilla esimerkeillä ja kysymyksillä ja toimii työntekijän tai isosten tiedollisena tukena. Taustatieto tukee pysähtymispaikan ohjaajan johdantoja sekä keskusteluita teemasta. Niistä voi myös ottaa mukaan osia vaelluksen lähtötilanteeseen, mikäli siinä on mukana alustus kokonaisuudesta.

Tarina ja/tai lyhytfilmi

Nämä tarinat ja filmit kuvaavat vaelluksen teemamaissa olevien ihmisten elämää ja ponnistelua elinolojensa kehittämiseksi. Jos on mahdollista, voit käyttää lyhytfilmiä ja siihen liittyvää tehtävää kaikilla niillä pysähtymispaikoilla, joihin sellainen on annettu sekä vaelluksen purun yhteydessä. Mikäli filmin näyttäminen ei ole mahdollista, voidaan käyttää tarinaa ja tehtävää.

Film café

Tavoitteena on oppia kehitysyhteistyöstä filmin ja keskustelun avulla. Film café toteutuu filmin katselua ohjaavilla henkilökohtaisilla etukäteiskysymyksillä ja sen jälkeisellä ryhmäkeskustelulla ja mahdollisilla tehtävillä. Ennen filmin katsomista ryhmän jäsenille annetaan omat ”seuraa filmiä” – kysymykset tai tehtävät, joiden kanssa filmiä seurataan ja havainnoidaan ja joihin etsitään vastauksia filmiä katseltaessa. Ryhmä voi myös ensin katsoa filmin ilman kysymyksiä ja sitten uudestaan kysymykset saatuaan. Sitoutuminen omaan kysymystehtävään ohjaa filmin jälkeiseen osallistumiseen, keskusteluun ja yhteisiin tehtäviin. Pelasta maailma – hankkeen yhteydessä kehitetty menetelmä yhdistää vertaisoppimisen, keskustelevan oppimismuodon ja kehitysmaista sekä kehitysyhteistyöstä kertovien filmien tarkoituksenmukaisen käytön.

Pohdinta

Pohdintatehtävä liittyy pysähtymispaikan teemaan ja sisältää kysymyksiä keskustelun virittämiseksi. Pohdinnan aikana nuori saa keskustella ja kysyä. Pohdinnan yhtenä tarkoituksena on syventää nuoren

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

käsitystä nähdystä ja opitusta ja kannustaa paremman maailman puolesta toimimiseen. Tarinan tai filmin jälkeinen pohdintakeskustelu ja tehtävä luovat oppimiskokonaisuuden, jonka päättää rukoushetki.

Toiminta tai tehtävä

Aiheeseen liittyvä toiminnallinen työskentely tai tehtävä voi edellyttää valmisteluja, joista kerrotaan jokaisen pysähtymispaikan tekstimateriaalissa erikseen. Toiminta voi liittyä pysähtymispaikan teemaan tai olla tehtävänä kahden pysähtymispaikan välillä. Tarinat, filmit ja pohdintatehtävät antavat eväitä toiminnallisen tehtävän tekemiseen.

Rukous- tai hartaushetki

Tavoitteena on, että nuoren rukouselämä voi vahvistua pyhiinvaelluksella ja samalla tukea rippikoulun rukoukseen liittyviä tavoitteita. Pysähtymispaikkojen ohjelmaan sisältyy rukoushetki sekä rukouksenpuun valmistelu, johon jokainen vaeltaja voi osallistua. Jokaisella pysähtymispaikalla on rukous- ja hartaustekstiehdotukset sekä veisuehdotus esimerkiksi erityistä Rukousvaellusta varten (ks. 3.2).

Purku

Purku syventää osallistujien tietoa ja auttaa jäsentämään vaelluksesta heränneitä tunteita ja tunteita. Purun yhteydessä voidaan selventää vaikeita kysymyksiä ja tuoda heränneitä ajatuksia yhteiseen keskusteluun. Purku voidaan toteuttaa pysähtymispaikkojen jälkeen erillisenä tilaisuutena tai linkittää se rippikoulun ohjelmaan useammassa erässä. Purkuun kuuluu myös pohdinta tulevaisuudesta: miten tästä eteenpäin? Miten voin vaikuttaa? Mistä löydän kavereita, jotka haluavat toimia paremman maailman puolesta? Purku-tehtävien avulla tutustutaan myös nuorten mahdollisuuksiin toteuttaa kansainvälistä diakoniaa omissa seurakunnassa mm. Kirkon Ulkomaanavun ja Changemakerin avulla.

Toivon vaellus – messu

Toivon vaellus – messu voidaan järjestää rippikoulun aikana tai esimerkiksi konfirmaatiomessun pohjana. Messu sisältää vaihtoehtoja sen eri osioihin ja tarkoituksena on osallistaa nuoria mukaan suunnitteluun. Pienryhmille voi jakaa eri vastuuvuoroja messun valmistelussa. Rukouksenpuun rukouksia voi käyttää pohjana messun rukoushetkiin ja esirukoukseen.

Maesittely

Tekstit kertovat lyhyesti Toivon vaelluksen maista (Guatemala, Kambodzha, Haiti ja Mosambik) ja Kirkon Ulkomaanavun työstä kyseisissä maissa. Tekstit ja maiden liput löytyvät materiaalista Pysähtymispaikkojen jälkeen.

3.2 Miten toteutan Toivon vaelluksen?

Tarkoituksena on, että rippikoululaiset vaeltavat pyhiinvaelluksen, joka sisältää alustuksen jälkeen valitun määrän pysähtymispaikkoja tai jokaisen niistä. Aikaa tähän kokonaisuuteen voi käyttää muutamasta tunnista kokonaiseen päivään. Vaelluksen voi järjestää hyvinkin eripituisille matkoille. Sopiva matka voi olla esimerkiksi kolme, viisi tai jopa kymmenen kilometriä. Pitkille vaelluksille on hyvä varata huoltohenkilökuntaa ja -auto. Vaelluksen voi jakaa myös monelle päivälle niin, että yhden pysähtymispaikan sisällöt tehdään yhdellä kerralla. Tärkeää on, että vaelluksen ohjaaja on kertonut rippikoululaisille etukäteen, millaiselle matkalle ollaan lähdössä ja mitä he tarvitsevat mukaansa. Vaelluksen

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

voi tehdä koko ryhmän yhteisenä, pitkänä pyhiinvaelluksena, joka huipentuu perille pääsemiseen ja yhteiseen jumalanpalvelukseen. Tällöin alustus tehtävineen on hyvä tehdä lähdön yhteydessä ja kaikki pysähtymispaikkojen tehtävät ja tarvikkeet otetaan mukaan vaellukselle ja tehdään matkan varrella niille sopivilla paikoilla. Pyhiinvaellus voi olla myös oppitunteina toteutettava kokonaisuus.

Tehtävät pysähtymispaikoilla voidaan tehdä isosryhmissä isosten johdolla, mutta esimerkiksi rukoushetki voi olla kaikille yhteinen. Kokonaisuuden purku ja opitun pohtiminen sekä keskustelu kokemuksesta syventävät osallistujien tietoa ja auttaa jäsentämään opittua tietoa ja vaelluksen aikana syntyneitä tuntemuksia. Purku voidaan toteuttaa vaelluksen lopussa, iltaohjelmassa, oppituntina tai muussa sille erityisesti järjestetyssä hetkessä. Purkutehtäviä voidaan tehdä myös heti jokaisen pysähtymispaikan päätteeksi.

Yksi tapa toteuttaa Toivon vaellus:

Aloitetaan orientaatiolla ja luetaan pyhiinvaeltajan psalmi.

Pysähtymispaikat kierretään ryhmissä. Suositeltava ryhmäkoko on 4-5 henkilöä. Rippikoulussa on käytännöllistä noudattaa jakoa isosryhmiin. Kukin pysähtymispaikka on kestoaltaan 15 – 20 minuuttia.

Pysähtymispaikat ovat toisistaan erillisiä, joten kiertojärjestyksellä ei ole muuta merkitystä, kuin että saman maan pysähtymispaikat on hyvä tehdä peräkkäin. Kaikkia pysähtymispaikkoja ei ole välttämätöntä käyttää, jos ryhmä on pieni.

Jokainen ryhmä aloittaa eri pysähtymispaikalta. Niille lähdetään yhtä aikaa pysähtymispaikkojen pitäjien tai isosten johdolla. Siirtymisille on hyvä varta aikaa muutama minuutti. Siirtyminen paikalta toiselle tapahtuu sovitusta merkistä ja sovitussa järjestyksessä. Matkojen rastilta toiselle on hyvä olla suurin piirtein yhtä pitkät.

Pysähtymispaikkojen eli rastien pitäjiksi soveltuvat työntekijät, isokset ja apuohjaajat. Yhdellä rastilla voi olla kaksi pitäjää. Epävarman tai ujon parina on hyvä olla kokeneempi ja kannustava henkilö.

Jotta vaellus ja pysähtymispaikat onnistuisivat mahdollisimman hyvin, on isokset perehdytettävä huolella tehtäväänsä. Tarvittaessa pysähtymispaikan ohjeet voi käydä kohta kohdalta läpi järjestäjän kanssa.

Vaelluksen jälkeen kokoonnutaan yhdessä pitämään purkuhetki, jolloin vaeltajat voivat jatkaa keskustelua ja pohdintoja ja esittää kysymyksiä. Purku voidaan toteuttaa ensin isosryhmissä ja sitten jakaa ajatukset kaikkien kesken. Järjestäjä ohjaa purkuhetkeä.

Leirin lopussa järjestetään Toivon vaellus – messu, johon isosryhmät ovat valmistelleet kukin omaa osaansa materiaalipaketin vinkkien avulla.

Toteustusvinkki:

Käydään läpi orientaatiovaihe. Tämän jälkeen toteutetaan pysähtymispaikoilla vain pelkät tehtävät (jätetään pois filmit ja pohdinnat) ja pidetään sen lisäksi lyhyt hartaushetki lukemalla raamatun teksti ja rukous sekä laulamalla veisu tai virsi.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Toteutusvinkki:

Vaellus voi keskittyä vain yhteen materiaalissa käsiteltävistä maista. Näin ollen yhden tai kahden pysähtymispaikan eri tehtävät voidaan jakaa useammalle rastille. Osa pysähtymispaikoista voi tällöin olla orientoivia, eli maan historiasta, nykytilanteesta sekä Kirkon Ulkomaanavun työstä kertovia. Hartaushetki voidaan viettää lopuksi koko ripariryhmän kesken.

Rukous/hartaushetki - toteutusvinkki:

Toivon vaelluksen voi toteuttaa rukousvaelluksena, jolloin pääteemana on esimerkiksi rukouksenpuun rakentaminen. Tällöin eri pysähtymispaikoilla toteutetaan vain rukoushetket. Vaelluksella luotetaan siihen, että myös rippikoululaiset itse voivat toimia, rukoilla ja tehdä rukouksia. Rukoushetki voi noudattaa esimerkiksi seuraavaa rakennetta:

1. Raamatun teksti (pysähtymispaikkojen tekstivaihtoehtoista)
2. Rukouksenpuun rakentaminen
3. Rukous (pysähtymispaikkojen rukousvaihtoehtoista ja oma rukous)
4. Virsi tai veisu (Valitse laulu ja ota sanat tai veisukirjat mukaan jaettavaksi osallistujille)

Kun rippikoululaisia innostetaan osallistumaan rukoukseen ja rukousten tekemiseen, voidaan osallisuutta auttaa hyvällä ohjeistuksella. Etukäteen sovitaan, että ryhmän jäsenet toimivat vuorotellen esilukijana ja rukoushetken vastuuhenkilöinä. Rukoushetken päätyttyä matkaan voidaan lähteä hiljaisuudessa. Rukousvaellus huipentuu sen jälkeen pidettävään jumalanpalvelukseen. Itse tehtyjä rukouksia voi myös käyttää rippikoulun hartaauksissa tai jumalanpalveluksen esirukouksen pohjana.

Muita vinkkejä:

Vaelluksen ohjaajalla tulee olla mukana riittävä ensiapuvälineistö ja matkapuhelin. Järjestäjien täytyy huolehtia, että Kirkkohallituksen asettamia turvallisuusohjeita noudatetaan.

Vaeltajilla on hyvä olla mukana muistiinpanovälineet.

Vaeltajilla voi olla mukana evästä ja juotavaa, joita he kantavat itse.

Vaeltajien kanssa voidaan sopia, että matkapuhelimet jätetään vaelluksen ajaksi pois.

Mikäli vaeltajat jaetaan ryhmiin, voidaan jokaiselle ryhmän jäsenelle antaa kantamus: heidän oma juomavetensä, nuotiopuut, hedelmiä ja muita eväitä.

Monet kehityksensä ihmiset kävelevät pitkiä matkoja hakeakseen vettä ja polttopuita. Vaeltajat voivat eläytyä paremmin heidän arkeensa kantamalla vaelluksen aikana mukanaan esimerkiksi noin kymmenen litran vesitonkkaa tai sylillistä polttopuita.

Toivon vaellus voi olla osa vierailupäivän ohjelmaa, jolloin vanhemmat voivat osallistua johonkin osaan vaellusta.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Vaellus voidaan toteuttaa myös päivä- tai iltarippikoulussa, tai sen voi sijoittaa kaupunkioloihin.

Pidemmällä vaelluksella ruoka voidaan valmistaa itse esimerkiksi retkikeittimellä tai nuotiolla.

Suvi Mikkonen, Minna Törrönen, Laura Kajala

4 Orientaatio

Toivon vaelluksen alussa on hyvä kertoa Kirkon Ulkomaanavun työstä ja toimintatavoista ja avata kansainvälisen diakonian perusteita esimerkiksi oppitunnin avulla. Lisäksi voi tutustuttaa nuoret Ulkomaanavun Tekoja-kampanjaan (www.tekojakampanja.fi).

Kirkon Ulkomaanavun verkkosivuilta löytyy tietoa oppitunnin tueksi (www.kirkonulkomaanapu.fi). Vaelluksen aluksi voi pitää alkuhartauden matkapsalmin 84 avulla. Myös ensimmäisen pysähtymispaikan lyhytfilmi tehtävineen tukee orientaatiota vaellukselle.

4.1 Kirkon Ulkomaanapu – Tekoja ihmisarvon puolesta

Kirkon Ulkomaanapu on Suomen suurin kehitysyhteistyöjärjestö ja toiseksi suurin humanitaarisen avun järjestö. Se auttaa ihmisiä etniseen taustaan, uskontoon tai poliittiseen vakaumukseen katsomatta. Kirkon Ulkomaanapu on osa kirkkojen kansainvälistä avustusverkostoa ja kuuluu ACT Allianceen, joka on maailman suurin kirkollisten avustusjärjestöjen yhteenliittymä.

Kirkon Ulkomaanapu tekee pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä, auttaa katastrofien uhreja, osallistuu pakolaisten auttamiseen sekä tukee vähävaraisia kirkkoja. Keskeisimmät toiminta-alueet ovat Afrikka, Aasia, Latinalainen Amerikka ja Karibia sekä Venäjän lähialueet.

Kirkon Ulkomaanapu tekee työtä taatakseen kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ihmisille elämän perusedellytykset ja kampanjoi oikeudenmukaisuuden puolesta. Työn tavoitteena on pysyvän muutoksen aikaansaaminen ja köyhyyden rakenteellisiin syihin vaikuttaminen.

Kirkon Ulkomaanapu menee diakonian periaatteiden mukaan sinne, missä hätä on suuri ja minne muu apu ei ulotu. Ulkomaanapu tekee työtä, jotta heikoimmassa asemassa olevien ihmisarvoinen elämä toteutuu Ulkomaanavun toiminta-alueilla. Lähtökohtana on, että jokainen ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, ja että jokaisella ihmisellä on luovuttamaton ihmisarvo.

Kirkon Ulkomaanavun mandaattina on toteuttaa kirkon diakoniatehtävää kotimaan rajojen ulkopuolella. Tätä kutsutaan kansainväliseksi diakoniaksi. Ulkomaanapu on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja sen seurakuntien kansainvälisen diakonian ja kirkkojen välisen avun kanava.

Kirkon Ulkomaanapu on Ulkoasiainministeriön kumppanuusjärjestö. Vuonna 2009 Ulkomaanapu välitti apua yli 20 miljoonalla eurolla. Tuki menee perille yhteistyössä kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa. Tärkeimmät näistä ovat Luterilainen maailmanliitto, Kirkkojen maailmanneuvosto ja paikalliset kansalaisjärjestöt.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Suurin osa Kirkon Ulkomaanavun avustusvaroista saadaan yksityisiltä ihmisiltä: yhteisvastuukeräyksestä, kolehdeista ja lahjoituksista esimerkiksi Toisenlaisten lahjojen avulla. Lisäksi varoja saadaan seurakuntien talousarvioavustuksista, yrityksiltä ja ulkoasiainministeriöltä sekä EU:lta.

Tärkeimpiä Kirkon Ulkomaanavun tehtäviä ovat oikeuksien ja osallisuuden vahvistaminen, kohdemaiden yhteiskunnallisen vakauden tukeminen sekä toimeentulon turvaaminen. Työhön kuuluvat köyhyyden vähentäminen, katastrofeihin vastaaminen ja katastrofivalmius, rauhantyö, ihmisoikeuksien edistäminen sekä kumppanien ja kumppanuuden kehittäminen.

www.kirkonulkomaanapu.fi

4.2 Nälkä. Paha pala purtavaksi?

Toivon vaellus on yksi Kirkon Ulkomaanavun Tekoja -kampanjan materiaaleista. Kaksivuotisen (2010 – 2011) kampanjan teemana on ruokaturva. Lisätietoja kampanjasta ja sen muusta materiaalista: www.tekojakampanja.fi.

Toivon vaellus kasvattaa rippikoululaisia omastaan jakamiseen ja lähimmäisenrakkauteen. Vaelluksen sisällöllisiä teemoja ovat oikeudet toimeentuloon; ruokaan, veteen ja työhön. Maailmassa on riittävästi ruokaa, mutta silti noin miljardi ihmistä elää aliravittuna. Ruokaturvaan vaikuttavat niin maa- ja metsätaloudet kuin kysymykset vedestä ja työstä. Maailmankaupan rakenteet heijastuvat köyhimpien ihmisten ruoka- ja toimeentuloturvaan. Toivon vaelluksen yhteydessä rippikoululaisen tieto ja ymmärrys rikkaan pohjoisen ja köyhän etelän eriarvoisuudesta kasvaa ja hän voi saada eväitä toimintaan oikeudenmukaisuuden puolesta.

Jumalan pyrkimys siihen, että kaikilla olisi ruokaa, tulee ilmi esimerkiksi siitä, kun Jeesus ruokkii suuren väkijoukon viidellä leivällä ja kahdella kalalla (Matt. 14:13 – 21). Ruoka liittyy läheisesti myös uskonelämään. Rukoilemme: ”Anna meille jokapäiväinen leipämme”. Rukous korostaa sitä, että ihminen tarvitsee jokapäiväisen leipänsä ja perustarpeensa, ja että niitä ei voida pitää itsestään selvyyksinä. Ihmiset ovat osa maailmaa, jossa kaikki liittyvät toisiinsa ja ovat riippuvaisia ympäristöstään – Jumalan luomuksesta.

Diakoniatyöhön kuuluva ruoan jakaminen nousee myös suoraan Raamatusta (Apt. 6:1 – 6) ja keskeisenä hartauselämässä on leivän eli Kristuksen ruumiin jakaminen pyhällä ehtoollisella. Ehtoollinen ilmentää ahneuden sijaan jakamista; elämistä sillä tavalla, että kaikki saavat syödäkseen, että kaikilla on ruokaturva.

Kirkot toimivat ruokaturvan toteutumisen puolesta. Nälkä ja köyhyys ovat epäeettisiä ja sitoumus puolustaa kaikkien ihmisoikeutta ruokaan on keskeistä kirkoille ja niiden järjestöille maailmanlaajuisesti. Kirkon Ulkomaanapu toteuttaa kirkon diakonian tehtävää kansainvälisesti. Se tukee ihmisoikeuksien ja osallisuuden toteutumista riippumatta ihmisen sukupuolesta, etnisestä taustasta tai uskonnosta. Kirkon Ulkomaanavun toiminta rakentuu oikeusperustaiselle lähestymistavalle. Tämän vuoksi kysymys ruokaturvasta on Kirkon Ulkomaanavulle erityisen tärkeä.

Minna Törrönen, Nelli Myllärniemi

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

4.3 Oppituntimalli kansainvälisestä diakoniasta

Toteuta kokonaisuus tai osa mallista.

- a. Pohditaan, mikä on kristityn vastuu lähimmäisestään ja mitä se käytännössä voi merkitä. Tätä vastuuta kutsutaan diakoniaksi.

Opettaja kirjoittaa erillisille fläppipapereille sanat lähimmäinen, rakkaus, kansainvälinen ja yhteistyö. Paperit ja muutama tussi laitetaan pöydille eripuolille tilaa tai vierekkäisiin huoneisiin, ja jokainen saa vapaassa järjestyksessä kierrellä papereitten luona ja kirjoittaa, mitä kustakin sanasta tulee mieleen. Lopuksi paperit kootaan opetustilan eteen ja käydään yhteiskeskustelu. Keskustelun aikana kartoitetaan, miten kutakin sanaa on luonnehdittu ja viimeiseksi pohditaan, miltä näyttävät yhdistelmät ”lähimmäisen rakkaus” ja ”kansainvälinen yhteistyö” (voidaan käydä läpi myös muita yhdistelmiä). Pohditaan, että mitkä ammatit perustuvat lähimmäisenrakkauteen (sairaanhoido, vanhusten palvelutalo, hoitolaitokset, diakoniatyö, Saapas ym.). Miltä tuntuu toisen palveleminen?

- b. Tutustutaan ryhmissä Jeesuksen vertaukseen Laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25 – 37).

Mitä kertomus laupiaasta samarialaisesta opettaa meille lähimmäisyydestä? Kuka on lähimmäinen? Kenelle voi olla lähimmäinen? Kuka haluaisit olla kertomuksessa? Oletko itse tai onko joku tuttuasi ollut vastaavanlaisessa tilanteessa? Kuka voisi olla tämän päivän samarialainen? Miten muut raamatunkohdat auttavat ymmärtämään kertomusta? Ryhmässä selvitetään, miten edellä pohditut käsitteet (lähimmäisen rakkaus, kansainvälinen diakonia) avautuvat näistä raamatunkohdista käsin.

Laupiaan samarialaisen lisäksi voidaan tutustua myös esimerkiksi seuraaviin raamatunkohtiin:

”Kun fariseukset kuuluivat, että Jeesus oli tukkinut saddukeuksilta suun, he kokoontuivat neuvonpitoon. Sitten yksi heistä, joka oli lainopettaja, kysyi Jeesukselta pannakseen hänet koetukselle: ”Opettaja, mikä on lain suurin käsky?” Jeesus vastasi: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profeetat.” (Matt. 22:34 – 40)

”Kun maahanne tulee muukalaisia asumaan keskuudessanne, älkää sortako heitä. Kohdelkaa joukossanne asuvia siirtolaisia ikään kuin he olisivat heimolaisianne ja rakastakaa heitä kuin itseänne, sillä te olette itsekin olleet muukalaisina Egyptissä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.” (Moos. 19:33 – 34)

”Toisenlaista paastoa minä odotan: että vapautat syyttömät kahleista, irrotat ikeen hihnat ja vapautat sorretut, että murskaat kaikki ikeet, murrat leipä nälkäiselle, avaat kotisi kodittomalle, vaatetat alastoman, kun hänet näet, etkä karttele apua tarvitsevaa veljeäsi. Silloin sinun valosi puhkeaa näkyviin kuin aamunkoi ja hetkessä sinun haavasi kasvavat umpeen.” (Jes.58:6-8)

Vesa Häkkinen

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Toivon vaellus alkaa!

4.4 Pyhiinvaeltajan psalmi ja hartaus Toivon vaelluksen aluksi

Onnellisia ne, jotka saavat voimansa sinusta, ne, jotka kaipaavat pyhälle matkalle. Kun he kulkevat vedettömässä laaksossa, sinne puhkeaa virvoittava lähde, ja sade antaa heille siunauksensa. Askel askeleelta heidän voimansa kasvaa, ja he saapuvat Siioniin Jumalan eteen. Jumala, Herra Sebaot, kuule rukoukseni, älä ummista korviasi, Jaakobin Jumala! Jumala, meidän kilpemme, katso voideltusi puoleen! Autuas se, joka turvaa sinuun, Herra Sebaot!

Ps. 84: 6-10, 13

Tukiteksti hartautta varten

(Tekstissä viitataan suomalaisiin nuoriin Janneen ja Johannaan, jotka näkyvät Guatemalan pysähtymispaikkojen filmeissä Toipuminen sodan kokemuksista ja Viljelykoulutuksella parempi toimeentulo.)

Raamatun eri kohdissa ollaan yllättävän paljon matkalla. Psalmi 84 on muinainen pyhiinvaeltajan laulu, joka näyttää väläyksen siitä, millaista oli vaeltaa vuoristoisessa ja aavikkoisessa Israelin maassa kohti Jerusalemiä ja Jumalan temppeliä. Psalmi toimii hyvin myös Toivon vaeltajien matkapsalmina.

Vuoristoisessa Guatemalassa kyläyöntekijät kulkevat pitkät matkat päästäkseen kyliin, jossa he tekevät yhteistyötä Maya-alkuperäiskansan kanssa. Myös suomalaiset nuoret Janne ja Johanna kulkivat yhdessä kyläyöntekijän kanssa monen päivän matkan Nimla Sac´halin kylään. Pyhiinvaelluksen matkasta teki se, että kulkiessaan vuoristossa, nuoret kokivat saman kuin paikalliset ihmiset ja kyläyöntekijät: pitkän matkan kotoa, kun on tarve mennä terveysasemalle, kouluun tai kaupunkiin hoitamaan asioita. Itse kylissä suomalaiset nuoret saivat mietittäväkseen sen, miten vaikeissa olosuhteissa Guatemalan alkuperäisväestö eli Mayat tekevät työtä, hakevat päivittäisen veden ja hankkivat jokapäiväisen leivän ensin raivaamalla pellon, istuttamalla maissin, korjaamalla sadon ja lopulta valmistamalla ruokaa vaatimattomissa oloissa. Kaiken tämän keskellä on tavallista, että heidän ihmisoikeuksiaan poljetaan ja heidän asuttamansa maat uhataan ottaa heiltä monikansallisten yhtiöiden käyttöön.

Pyhiinvaellusta Guatemalassa kulkemisesta teki mm. se, että se työ – kansainvälinen diakonia, auttaminen ja tukeminen – mihin suomalaiset nuoret saivat tutustua, on hyvin tärkeää ja se, että kulkemisen ja työhön tutustumisen keskellä oli mietittävä myös omaa paikkaa toisen tukijana ja auttajana.

Miten minä voin täältä suomesta käsin olla mukana tukemassa maailman heikoimmassa asemassa olevia, köyhyyden keskellä eläviä tukea tarvitsevia lähimmäisiä? Mitä minä voin tehdä, että maailma olisi hieman oikeudenmukaisempi paikka?

Guatemalan kyläyöntekijät tukevat paikallisia monin tavoin, auttavat heitä puolustamaan oikeuksiaan, monipuolistamaan viljelmiään ja tunnistamaan ja ehkäisemään rasismia. Kyläyöntekijä tekee sitä työtä, joka voi tuoda toivoa vuoristoisella ja vaikealla elämän matkalla. Se on sitä kehitysyhteistyötä, jota me voimme täältä Suomesta tukea eri tavoin.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Psalmin sanoin tämä kehitysyhteistyö voi olla virvoittavan lähteen puhkeamista vedettömässä laaksossa. Ja askel askeleelta heidän voimansa kasvaa. Jeesus Kristus on elämän leipä, jonka varaan Toivon vaelluksen kulkija, matkan tekijä saa toivonsa panna.

Rukousvaelluksella veisu nro. 104 Elämä on nyt tai nro. 37 Pyhiinvaeltajan laulu

Lähteet: pastori Pentti Tepsan kirjoitus psalmista 84, Kirkon Ulkomaanavun Guatemalan opintomatkan 2009 haastattelut ja kokemukset

Minna Törrönen

5 Guatemala

5.1 Vaikeista kokemuksista voi toipua tuen avulla

Tee esimerkiksi näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon
2. Toteutetaan Film Café-työskentely vaelluksen lähtöpaikalla sisätiloissa
3. Jatketaan pohdinta-keskustelulla isosryhmissä
4. Sovinnonpuu-työskentely
5. Rukoushetki

Tai näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa kappaleeseen 4 sekä kansainväliseen diakoniaan
2. Toteutetaan Sovinnonpuu-työskentely
3. Rukoushetki

Taustatieto

Guatemalan sisällissodan (1960 – 1996) seurauksena yli 200 000 ihmistä kuoli, jopa 50 000 ihmistä katosi ja noin miljoona ihmistä pakeni maasta. Yli 80 prosenttia sodan uhreista oli syntyperältään intiaaneja, joten erityisesti alkuperäiskansat kärsivät pitkästä sisällissodasta. Sota linkittyi Keski-Amerikan yleiseen vasemmisto-oikeisto – liikehdintään 1960 – 70-luvuilla, mutta sen syyt löytyvät maan kolonialistisesta ja epäoikeudenmukaisesta politiikasta, joka suosi vähemmistöeliittiä ja sulki maan alkuperäisväestön yhteiskunnan ulkopuolelle. Pitkään kestänyt epäoikeudenmukainen politiikka näkyi syntyperäisten intiaanien syrjintänä ja rasismina. Heidän asuttamiaan maita jaettiin ulkomaisten suurtuottajien omaisuudeksi tai heidät pakotettiin töihin näiden suurtuottajien viljelmille. Sodassa taistelivat vastakkain vasemmistolaiskapinalliset eli maattomat maanviljelijät sekä vasemmistosissit ja hallituksen joukot, joihin

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

lukeutuivat oikeistolaiset suurmaanomistajat ja sotilaseliitin edustajat. 1980-luvulla tapahtuivat pahimmat väkivallan teot, kun noin 400 mayakylää tuhottiin täysin. Tuolloin myös lyhytfilmillä puhuva Tomasa Chub joutui pakenemaan kodistaan ja piilottelemaan vuorilla sotilaiden hyökkäyksiä. Sisällissotaa voisi kutsua myös etniseksi puhdistukseksi, jonka avulla pyrittiin pääsemään eroon mayoista. Sisällissodan aikana kidutukset ja alkuperäisväestön naisten joukkoraiskaukset olivat osa hallituksen strategiaa.

YK:n välittämä rauhansopimus allekirjoitettiin vuonna 1996. Rauhansopimuksessa tunnustettiin mayojen olemassaolo ja oikeudet ensimmäistä kertaa maan itsenäistymisen jälkeen. Vaikka maan 1986 voimaan astunut moderni perustuslaki suojaa alkuperäiskansojen oikeudet, käytännössä ne kuitenkin jäävät suurimmaksi osaksi toteutumatta (www.maaailma.net/frameset/243404). 36 vuotta kestäneen sisällissodan jäljet näkyvät edelleen. Maan demokratia toimii heikosti eikä väkivaltaista menneisyyttä juurikaan käsitellä. alkuperäiskansojen historia on pitkälti vaiettu, eikä esimerkiksi kouluissa opeteta mayojen kokemasta syrjinnästä ja kärsimyksistä.

Sodan jälkeen perustettiin Totuuskomissio tutkimaan sen aikana tapahtuneita ihmisoikeusloukkauksia. Raiskausten suuren määrän vuoksi komissio ehdotti muun muassa psykososiaalista kuntoutusta, jonka tarkoituksena olisi auttaa naisia ja heidän yhteisöjään selviytymään traumaistaan. Totuuskomission suosituksista huolimatta psykososiaaliseen työhön ei ole valtion taholta juurikaan panostettu. Kehitysyhteistyöjärjestöt, kuten Kirkon Ulkomaanapu, järjestää paikallisille koulutusta ja psykososiaalista tukea, jotta he tervehtyisivät ja toipuisivat sodan kokemuksista.

Suvi Mikkanen ja Minna Törrönen

Lähde: Pelasta maailma materiaali 2010

Filmi Film café -menetelmällä

Tutustutaan kansainväliseen diakoniaan Guatemalan työn ja ihmisten kautta. Järjestetään Film café lyhytohjelman ”Toipuminen sodan kokemuksista” sisällöstä (filmi on näytettävissä Kirkon Ulkomaanavun Youtube –kanavalla: <https://www.youtube.com/watch?v=8GhD-9NmLBk>).

Ennen filmiä jokainen vaeltaja saa oman kysymyksen tai pohdintatehtävän isosryhmässään, mikä antaa hänelle näkökulman filmin seuraamista varten. isosryhmässä jokaisella on eri kysymys. Ohjaaja pyytää vaeltajia toimimaan ensin itsenäisesti ja filmin jälkeen isosryhmissä.

Vaeltajat seuraavat filmiä oman kysymyksensä näkökulmasta ja valmistautuvat kertomaan ajatuksiaan ja vastauksiaan isosryhmän muille jäsenille filmin jälkeen. Vastaukset voi kirjata muistiinpanoihin. Filmin loputtua vaeltajat käyvät kysymyksensä läpi ryhmissä, kertovat vastauksensa ja pohtivat esiin nousseita ajatuksiaan. Tarkoituksena on keskustella ja vaihdella ajatuksia. Tämän jälkeen työntekijä voi ohjata koko ryhmän keskustelua filmistä nousseista ajatuksista, mikäli vaelletaan yhdessä isossa ryhmässä.

Vaeltajille jaettavia kysymyksiä:

1. Kuva Guatemalan historiaa toisille filmin jälkeen.
2. Mikä Tomasán tarinassa jää päällimmäisenä mieleen? Mikä siinä on mielestäsi vaikuttavaa?
3. Millä tavoin Tomasa on toipunut kokemuksistaan? Kuka häntä auttoi?

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

4. Mitä Tomasa tekee työkseen? Millainen käsitys sinulla on hänen elämästään?
5. Lopussa oleva teksti kertoo, miten Kirkon Ulkomaanapu toimii Guatemalassa. Kuuntele ja tarkkaile ja yritä kuvata toimintaa toisille.
6. Miten kehitysyhteistyöllä voidaan auttaa sodan vaikutuksista kärsiviä yksilöitä tai yhteisöjä?
7. Mikä tässä tarinassa on toiveikasta?
8. Mitä mieltä Janne ja Johanna ovat kehitysyhteistyöstä?

Vaihtoehtoisesti kaikilla vaeltajilla samat kolme kysymystä:

1. Tee yleishavaintoja filmistä, mikä jäi päällimmäisenä mieleen?
2. Mikä Tomasán tarinassa kosketti?
3. Kerro yksi asia, mikä auttoi Tomasaa paranemaan.

Pohdinta

Jokainen saa sulkea silmänsä ja muistella jotakin omaa kokemusta autetuksi tulemisesta.

Kuka sinua on auttanut? Miltä se tuntui? Mikä oli tuo tilanne?

Jaa kokemuksesi parin kanssa. Lopuksi keskustelkaa ryhmänne kanssa siitä, että onko auttaminen tärkeää ja jos on, niin miksi? Mitä siitä voi seurata, jos kääntää selän apua tarvitsevalle tai on hiljaa, kun pitäisi puhua toisen puolesta? Mikä meitä velvoittaa auttamaan toisia?

Tehtävä

Sovinnonpuu-työskentely

Tarvitaan: erivärisiä papereita, tusseja, kartonkia, sinitarraa tai teippiä, saksia.

Puu kuvataan usein kasvun ja elämän symbolina. Puulla on juuret, runko, oksat, lehdistö ja mahdollisesti hedelmät. Raamatussa käytetään puuvertausta ”Hedelmistään puu tunnetaan” (Matt. 12:33).

Piirtäkää isosryhmissä suuri puu, jossa on runko, juuret ja oksat. Tehkää tämän jälkeen erikseen lehdet ja hedelmät vaikka erivärisistä papereista tai tarralapuista. Jatkaa puun työstöä:

1. Lehdet. Kirjoittakaa jokaiselle lehdelle tekoja, jotka edistävät tasa-arvoa ihmisten välillä. Näiden tekojen avulla esimerkiksi köyhyys, konfliktit ja eriarvoisuus vähenevät.
2. Hedelmät. Kirjoittakaa hedelmiin asioita tai tilanteita, joista huomaa ihmisten kunnioittavan ja auttavan toisiaan. (Ystävyys, iloisuus, jakaminen...)
3. Kuivuneet lehdet. Kirjoittakaa rypistyneille lehdille tunteita ja asioita, joita syrjintä ja epäoikeudenmukaisuus saa aikaan (pelko, epäluulot, yksinäisyys...).

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

4. Juuret. Kirjoittakaa juuristoon asioita, asenteita ja arvoja, jotka edistävät ihmisten välistä hyvää ja joiden avulla puu kasvattaa hyvää hedelmää (välittäminen, anteeksianto, palaute...)

Lähde: Vastarinnasta sovintoon, virikemateriaalia seurakunnille kansainvälisyyskasvatukseen ja rasismin vastaiseen toimintaan, Helsingin seurakuntayhtymä. Julkaistu Pelasta maailma – kirjassa.

Muokannut Minna Törrönen Kasvattakaa sovintopuu-tehtävästä.

Rukoushetki

Rukouksen puu

Rukouksen puun voi tehdä paperista, pahvista ja erilaisista materiaaleista ja kiinnittää seinälle. Sen voi myös tehdä tilaan sopivalla tavalla luovasti erilaisia materiaaleja käyttäen. Jos Toivon vaellus alkaa ja päättyy samaan paikkaan, voidaan ensimmäisen rukoushetken lehdet kiinnittää siihen kiinni tämän rukoushetken yhteydessä. Jos alku ja loppupiste ovat eri paikoissa, voidaan tämän ja kaikkien muidenkin pysähtymispaikkojen rukoushetkien lehdet kuljettaa mukana loppupisteelle, jossa kaikki lehdet kiinnitetään puuhun siihen liittyvän työskentelyn ja jumalanpalveluksen yhteydessä.

Rukoushetkessä jokaiselle jaetaan puunlehden muotoon leikatut paperinpalat ja kynät. Vaeltajat voivat myös itse leikata paperit lehden muotoon. Pysähtymispaikan ohjaaja lukee ensin tekstit, jonka jälkeen ohjeistetaan vaeltajat kirjoittamaan rukous heidän lehteensä. Tähän varataan aikaa ja hiljaisuutta muutamia minutteja. Lopuksi rukoillaan yhdessä Taizén veli Rogerin rukous. Hetken päätteeksi voi laulaa virren tai veisun.

”Kehotan ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, Kuninkaiden ja kaikkien vallanpitäjien puolesta, jotta saisimme viettää tyyntä ja rauhallista elämää, kaikin tavoin hurskaasti ja arvokkaasti. Tällainen rukous on oikea ja mieluisa Jumalalle, meidän pelastajallemme, joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden.” (1. Tim 2:1 – 4)

”Rukous ei vie meitä kauas maailman huolista. Päinvastoin: mikään ei ole vastuullisempaa kuin rukoileminen. Mitä enemmän rukoilemme aivan yksinkertaisesti ja vaatimattomasti, sitä enemmän haluamme rakastaa ja tuoda rakkautta esiin omassa elämässämme.” Taizén veli Roger

Tehtävä: Miettikää kenen tai minkä puolesta te haluatte rukoilla juuri nyt. Kääntäkää ajatuksenne hetkeksi siihen asiaan tai ihmiseen. Rukoilkaa hetki hänen puolestaan omin ajatuksin esimerkiksi: Hyvä Jumala, kuule rukoukseni, katso ajatteleman ihmisen puoleen... Kirjoittakaa sen ihmisen tai asian nimi tai nimikirjaimet tai piirtäkää symboli lehdelle ja tulkaa kiinnittämään lehti rukouksenpuuhun TAI pitäkää lehti mukanaan vaelluksen loppuun asti. Toimikaa kaikessa rauhassa, ei ole kiire.

Rukoillaan yhdessä:

Pyhä Henki,
auta meitä tuomaan rauha sinne, missä on ristiriitoja,
anna meidän tuoda omalla esimerkillämme näkyviin Jumalan myötätunto.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Niin, auta meitä rakastamaan ja kertomaan rakkaudesta elämällemme. Aamen.
Taizén veli Roger

Veisu nro. 8 Laula ihmisille tai nro. 39 Ylitse merten

Rukoushetki: Suvi Mikkanen, Laura Kajala

5.2 Viljelykoulutuksella parempi toimeentulo

Tee esimerkiksi näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon
2. Toteutetaan Film Café-työskentely tai tarina-työskentely
3. Jatketaan pohdinta-keskustelulla isosryhmissä
4. Nautitaan Reilun Kaupan välipala
5. Rukoushetki

Tai näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon ja kertoo vaeltajille Reilun Kaupan periaatteista
2. Nautitaan Reilun Kaupan välipala ja pohditaan yhdessä, miksi Reilu Kauppa on hyvä juttu
3. Rukoushetki

Taustatieto

Ylikansallinen yhtiö on sellainen, joka toimii useammassa kuin yhdessä maassa. Suuret ylikansalliset yhtiöt pyrkivät hallitsemaan kehitysmaatuotteiden kauppaa ja jalostusta. Tämän vuoksi vain noin 5-20 prosenttia kuluttajan maksamasta hinnasta päättyy lopulta tuotteiden lähtömaahan köyhässä etelässä. Paikalliset yrittäjät pystyvät vain harvoin kilpailemaan suuryritysten kanssa. Suuryritysten toimintatapa on yksi syy kehitysmaiden köyhyyskierteeseen.

Guatemala, kuten muutkin Espanjan siirtomaat, alistettiin palvelemaan isäntämaan etuja, jolloin päätavoite oli vallata maata maatalouden ja teollisuuden käyttöön. 1940-50 luvuilla Guatemalan hallitukset ajoivat sosiaalisia uudistuksia ja tarkoituksena oli jakaa maita maattomille guatemalalaisille. Maan eliitti ja Yhdysvallat huolestuivat tästä. Yhdysvallat rahoittikin Guatemalassa vallankaappauksen, jonka jälkeen suurin osa maanjakouudistuksista peruttiin ja sotilasdiktatuuri alkoi. 1996 tehdystä rauhansopimuksessa tunnustettiin ILO:n yleissopimus alkuperäiskansojen oikeuksista. Sopimuksessa tunnustetaan myös alkuperäiskansan omistus- ja hallintaoikeus maahan, jolla he perinteisesti toimivat. Vastuu oikeuksien toteutumisesta on valtiolla.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Valtion ja suurtilallisten paine myydä maita taloudellisesti tuottoisille hankkeille on suuri. Guatemalassa suuryritykset haluavat ostaa luonnonvaroistaan rikasta maata teollisuuden eri tarpeisiin. Ylikansalliset yritykset pystyttävät tehomaa- ja teollisuuden perustuvia viljelmiä, joissa kasvatetaan rahaa tuottavia kasveja vientiin, esimerkiksi vaniljaa. Joskus maanhankinta tapahtuu alkuperäiskansojen oikeuksien sopimuksen vastaisesti ja Mayat joutuvat lähtemään mailtaan. Alkuperäiskansojen oikeuksien sopimuksessa kuitenkin edellytetään, että maankäytön muuttamista suunniteltaessa on konsultoitava alueella asuvan alkuperäiskansan kanssa. Alkuperäisväestö pyrkii usein vastustamaan suuryritysten ja korruptoituneen päätöksenteon valtaa, mutta se ei ole helppoa ilman ulkopuolista apua. Oikeuksien puolustamisessa tarvitaan mm. kehitysyhteistyöjärjestöjen apua alkuperäisväestön organisoitumisessa.

Suuryritysten toiminnalla on usein ekologisesti haitallisia seurauksia. Kun ympäristölainsäädäntö teollisuusmaissa on tiukentunut, yhä suurempi osa ympäristölle haitallista tuotantoa on siirretty kehitysmaihin. Usein tuotantolaitosten jätehuolto on jätetty kokonaan järjestämättä tai paikallista väestöä ei ole informoitu länsimaissa kokonaan kiellettyjen tuotteiden sisältämistä terveysriskeistä. Ylikansallisia yrityksiä on arvosteltu myös siitä, että ne teettävät tuotteensa kehitysmaissa alihankintana, jolloin palkat ovat surkeita, työolosuhteet epäinhimilliset ja lapsityövoimankäyttö yleistä.

Maanomistus on mayakulttuurissa kulunut perinteisesti yhteisöille, joten maanomistuksesta ei ole useinkaan ollut todisteita tai tarvittavia papereita. Mayoilla ei ole ollut asemaa tai paikkoja päätöksentekoaikoina, mikä vaikeuttaa lupien ja maanomistusoikeuksien selvitystä. Monet ihmisten perusoikeuksista jäävät toteutumatta maattomuuden seurauksena: ruokaturva ja toimeentulo heikkenevät. Mayoille maalla on erityisen tärkeä merkitys, sillä heidän kulttuurissaan maa on kaiken elämän antaja. Mayat kunnioittavat luontoa ja vaalivat viljellessään kestävä kehitystä. Kun väestön oikeudet maahan ovat selkeämmät, voivat perheet ja yhteisöt turvata toimeentulonsa ja ruokaturvansa. Maanomistuksella on suuri merkitys myös mayakulttuurin säilymiseen.

Kirkon Ulkomaanapu pyrkii vahvistamaan guatemalalaisten tietoisuutta omista oikeuksistaan ja valmiuksia toimia niiden toteutumiseksi. Tavoitteena on myös alkuperäiskansan toimeentulon turvaaminen kestävä kehityksen keinoilla. Paikallisia viljelijöitä tuetaan vertaiskoulutuksella, jolla vahvistetaan toimeentuloa ja ruokaturvaa.

Lähteet:

Pelasta maailma –materiaali 2010, kirkon Ulkomaanapu

Törrönen Minna ja Sarvilahti-Jimenez Pauliina, 2009. Haastattelut Guatemalassa: Luterilaisen maailmanliiton maaohjelmajohtaja Rolando Sierran ja Mario Pellecerin haastattelu sekä Marcela Caal Hubin, Tomasa Chubin ja kyläyhteisöjen haastattelut.

Vuorensola-Barnes Saara, Keski-Amerikan alueen kehitysyhteistyön suunnittelija, Kirkon Ulkomaanapu

Laura Kajala, Minna Törrönen, Johanna Maliniemi

Filmi tai tarina

Tutustutaan ruokaturvaan ja toimeentuloteemaan filmillä ja tarinassa esiintyvän Amalian tarinan avulla. Toteutetaan film-café -työskentely lyhytohjelmasta ”Viljelykoulutuksella parempi toimeentulo” tai

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

vaihtoehtoisesti tutustutaan sen pohjalta kirjoitettuun tarinaan ja järjestetään sen pohjalta keskustelu.

Filmi löytyy Kirkon Ulkomaanavun Youtube-kanavalta: <https://www.youtube.com/watch?v=D5cEVrZwbQw>

Filmi Film café -menetelmällä

Ennen filmiä jokainen vaeltaja saa yhden kysymyksen tai pohdintatehtävän, mikä antaa hänelle näkökulman filmin seuraamista varten. Isosryhmän sisällä jokaisella vaeltajalla tulisi olla eri kysymys. Ohjaaja pyytää vaeltajia toimimaan ensin itsenäisesti ja filmin jälkeen isosryhmissä.

Vaeltajat seuraavat lyhytohjelman oman kysymyksensä näkökulmasta ja valmistautuvat kertomaan ajatuksiaan ja vastauksiaan isosryhmän muille jäsenille filmin jälkeen. Vastaukset voi kirjata muistiinpanoihin. Filmin loputtua vaeltajat käyvät kysymyksensä läpi ryhmissä, kertovat vastauksensa ja pohtivat esiin nousseita ajatuksiaan. Tarkoituksena on keskustella ja vaihdella ajatuksia. Tämän jälkeen työntekijä voi ohjata koko ryhmän keskustelua filmistä nousseista ajatuksista.

Vaeltajille jaettavia kysymyksiä:

1. Mistä Amalia sai tietonsa ja taitonsa parempien satojen kasvattamiseen?
2. Kuuntele, mitä Amalia puhuu. Mikä hänen kertomassaan on mielestäsi tärkeää?
3. Katso ja kuuntele. Miten Amalian ja muiden viljelijöiden kanssa on tehty kehitysyhteistyötä?
4. Miten Amalian tarina kertoo mielestäsi onnistumisesta?
5. Kuuntele alussa ja lopussa kuuluvaa suomalaista Johannaa. Mikä tilanne Guatemalassa on ja mitä asioille voi tehdä?
6. Amalia osti itse siemenensä ja taimensa. Kehitysyhteistyöjärjestö tuki häntä antamalla viljelykoulutusta. Mikä tässä tavassa on mielestäsi hyvää?

Vaihtoehtoisesti kaikilla vaeltajilla samat kolme kysymystä:

1. Tee yleishavaintoja filmistä, mikä jäi päällimmäisenä mieleen?
2. Mikä Amalian tarinassa kosketti?
3. Miten Amalian ja muiden viljelijöiden kanssa on tehty kehitysyhteistyötä?

Tarina

Vaihtoehtoisesti luetaan tarina Amaliasta ja ruokaturvasta ja käsitellään kuultua kysymysten avulla.

Guatemalassa monet pienviljelijät saavat viljelyksistään ruoan juuri ja juuri omalle perheelleen eikä köyhyys hellitä. Usein käy niin, että suuret monikansalliset yritykset ostavat viljelijöiltä kaiken saatavissa olevan maan ja alkavat viljellä esimerkiksi vaniljaa, jonka suuret sadot menevät vientiin eivätkä hyödytä paikallisia ihmisiä. Samalla alkuperäiskansojen hallussa olevat maat muutetaan tehoviljelmiksi, jolloin luonnon monimuotoisuus ei säily.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Kehitysyhteistyössä onkin tärkeää, että paikalliset pienviljelijät saavat tietoa ja taitoja, miten maa ja viljelykset saadaan kukoistamaan ja tuottamaan ruokaa jopa myyntiin asti, jolloin maita ei tarvitsekaan myydä pois.

Amalia Mo Luc omistaa puolen hehtaarin maatilkun Chisekissä, Guatemalassa. Maan hän peri isältään, kun hän meni naimisiin Ricardon kanssa. Amalia haluaa pitää maansa ja viljellä sitä, vaikka suuri vaniljaa tuottava monikansallinen yritys on tarjonnut maasta rahaa. ”Vaikka minulle tarjottaisiin paljon rahaa, en aio myydä maatani. Minulla on täällä paljon kasveja ja istutuksia, joten maa ei ole myytävänä. Sille ei ole oikeaa hintaa”, Amalia sanoo. Monet Amalian naapurit ovat myyneet maansa suuryitykselle ja ovat sen jälkeen päätyneet työskentelemään yrityksen palkollisina vaniljaviljelmillä. Amalia ei halua myydä maataan vaan haluaa viljellä sitä itse.

Joitakin vuosia sitten Amalia sai kehitysyhteistyöjärjestöltä idean luonnonmukaiseen viljelyyn ja koulutuksen siihen. ”Saimme idean tähän luonnonmukaiseen monien kasvien viljelyyn SANK – kehitysyhteistyöjärjestöltä. Ihan alussa minulle kerrottiin, että järjestö ei anna minulle rahaa vaan vain idean. Sain myös kuulla, että jos haluan osallistua ja tulla mukaan, minun pitää itse ostaa siemenet ja kasvit. Ja niin tein. Järjestö auttaa meitä vain tarjoamalla yhteistyömallin ja tietoa, miten sadot ja kasvit saadaan kasvamaan paremmin”, hän kertoo. Amalialla on kymmenen lasta ja aviomies Ricardo. Aikaisemmin he saivat viljelmistään ruoan juuri ja juuri perheelleen ja Amalia joutui lähettämään lapsensa erilaisiin töihin. ”Ennen kuin lähdin mukaan tähän viljelykoulutukseen ja viljelijöiden yhteistyöhön, meillä ei ollut paljon istutuksia. Osallistumisen jälkeen olen alkanut viljellä useita kasveja, joita myyn torilla”, Amalia muistelee.

Nyt Amalia on ollut kolme vuotta mukana viljelykoulutuksessa, jossa maanviljelijät jakavat tietotaitonsa toisilleen. Hän on kokeillut saamiaan ideoita ja oppeja pelloillaan ja saanut ne kukoistamaan. ”Aikaisemmin en saanut juurikaan tuottoa maanviljelystä ja usein lapseni joutuivat etsimään töitä muualta perheen elättämiseen. Nyt minulla on tarpeeksi tuloja viljelystä ja sadoista. Tänään torilla sain 150 getsalea, joka vastaa noin 12 euroa, mikä riittää perheeni elättämiseen viikoksi. Myös tyttäreni sai tänään torilla saman summan. Tämä meille tarjottu idea on kannattavaa, siis viljelyn parantaminen luomumenetelmällä ja yhteistyöllä on tuottoisaa”, kertoo Amalia.

Pienviljelijöiden yhteistyö antaa heille myös voimaa vastustaa suuryritysten maakauppoja, jolloin maa pysyy alkuperäiskansan käytössä, eikä heidän tarvitse lähteä etsimään uusia asuinpaikkoja.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Guatemalassa alkuperäiskansojen ruokaturvan, toimeentulon sekä oikeuksien toteutumista. Työtä tehdään yhteistyössä Luterilaisen maailmanliiton sekä SANK ja Adici – paikallisjärjestöjen kanssa.

Vaeltajille jaettavia kysymyksiä:

1. Mistä Amalia sai tietonsa ja taitonsa parempien satojen kasvattamiseen?
2. Kuuntele, mitä Amalia kertoo. Mikä hänen kertomassaan on mielestäsi tärkeää?
3. Miten Amalian ja muiden viljelijöiden kanssa on tehty kehitysyhteistyötä?
4. Miten Amalian tarina kertoo mielestäsi onnistumisesta?

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

5. Amalia osti itse siemenensä ja taimensa. Kehitysyhteistyöjärjestö tuki häntä antamalla viljelykoulutusta. Mikä tässä tavassa on mielestäsi hyvää?

Vaihtoehtoisesti kaikilla vaeltajilla samat kolme kysymystä:

6. Mikä jäi tarinasta päällimmäisenä mieleen?
7. Mikä Amalian tarinassa kosketti?
8. Miten Amalian ja muiden viljelijöiden kanssa on tehty kehitysyhteistyötä?

Minna Törrönen

Pohdinta

Käydään pohdintakeskustelu isosryhmissä. Isokset ja ohjaaja ovat tutustuneet taustatietoon ja Reilun Kaupan periaatteisiin etukäteen, periaatteet ovat esillä vaeltajien luettavissa.

Mitä monikansallisia yrityksiä ja yhtiöitä tiedätte? (Unilever, Nestlé, Coca Cola-Company, McDonald's, Loréal...) Mitä merkitystä sillä on, suosiiko monikansallisen yhtiön tuotetta vai vastaavaa suomalaista tuotetta? Entä mitä eroa on sillä, suosiiko monikansallisen yhtiön tuotetta vai vastaavaa Reilun kaupan tuotetta?

Luekaa katekismuksesta käskyt 9 ja 10 sekä niiden selitykset. Miten nämä käskyt ohjaisivat monikansallisten yritysten toimintaa?

Reilu Kauppa tarkoittaa:

- Oikeudenmukaista kauppaa tuottajien kanssa
- Takuuhintaa viljelijöille heidän myymistään tuotteista
- Lainmukaista palkkaa ja oikeudenmukaisia työehtoja suurtilojen työntekijöille
- Reilun kaupan lisää, joka on tarkoitettu tuottajayhteisöjen elinolojen kehittämiseen
- että lapsityövoimaa ei käytetä
- että kaikkien tuotteiden alkuperä tiedetään
- että ympäristönäkökohdat otetaan huomioon tuotannossa

Lähde: Muuta Maailmaa

Tehtävä

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Reilun kaupan välipala

Nautitaan välipala. Pysähtymispaikan ohjaaja on jo valmiiksi valmistellut nuotion ja pitänyt tulta ja hiillosta yllä. Vaihtoehtoisesti välipala voidaan valmistaa uunissa, noin 100 asteen lämpötilassa.

Tarvitaan: Yksi Reilun kaupan banaani/osallistuja, 4-5 palaa Reilun kaupan maitosuklaata/osallistuja, Reilun kaupan hunajaa, foliota, lusikoita, roskispussi, pannukintaat. Banaania ei kuorita. Jokainen tekee veitsellä syvän viillon banaanin kuperalle puolelle kuoren läpi pitkittäissuunnassa. Viillon ei ole tarkoitus mennä banaanin läpi. Suklaapalat työnnetään viiltoon, banaanin sisään. Lisämausteena voi käyttää hunajaa. Banaani paketoidaan foliopaperin sisään ja laitetaan hiillokselle tai uuniin lämpiämään. Kun banaani ja suklaa tuntuvat pehmeältä, on se valmis. Avataan folio (jota voi käyttää lautasena) ja kaivetaan herkkusuklaabanaani lusikan avulla parempiin suihin.

Laura Kajala

Rukoushetki

Rukouksen puu

Rukouksen puun voi tehdä paperista, pahvista ja erilaisista materiaaleista ja kiinnittää seinälle. Sen voi myös tehdä tilaan sopivalla tavalla luovasti erilaisia materiaaleja käyttäen (Ks. 5.1).

Rukoushetkessä jokaiselle jaetaan puunlehden muotoon leikatut paperinpalat ja kynät. Vaeltajat voivat myös itse leikata paperit lehden muotoon. Pysähtymispaikan ohjaaja (työntekijä, isonen) lukee ensin tekstin, jonka jälkeen ohjeistetaan vaeltajat kirjoittamaan rukous heidän lehteensä. Tähän varataan aikaa ja hiljaisuutta muutamia minuutteja. Lopuksi rukoillaan yhdessä Guatemalassa opintomatalla olleen Johanna Maliniemen kirjoittama rukous. Mikäli vaellus toteutetaan rukousvaelluksena, voi hetken päätteeksi laulaa virren tai veisun.

”Jumalan pyrkimys siihen, että kaikilla olisi ruokaa, tulee ilmi esimerkiksi siitä, kun Jeesus ruokki suuren väkijoukon viidellä leivällä ja kahdella kalalla. Ruoka liittyy läheisesti myös uskon elämään. Rukoilemme jokapäiväistä leipäämme. Rukous korostaa sitä, että ihminen tarvitsee jokapäiväisen leipänsä ja perustarpeensa, ja että niitä ei voida pitää itsestäänselvyyksinä. Ihmiset ovat osa maailmaa, jossa kaikki liittyvät toisiinsa ja ovat riippuvaisia ympäristöstään – Jumalan luomuksesta.

Diakoniatyöhön kuuluva ruoan jakaminen nousee myös suoraan Raamatusta. Keskeisenä hartauselämässä on leivän eli Kristuksen ruumiin jakaminen pyhällä ehtoollisella. Ehtoollinen ilmentää ahneuden sijaan jakamista; sillä tavalla elämistä, että kaikki saavat syödäkseen, että kaikilla on ruokaturva.

Eri puolilla maailmaa kirkot allekirjoittavat sen, että ruokaturvan tulisi toteutua kaikkien kohdalla. Nälkä ja köyhyys ovat epäeettisiä ja sitoumus puolustaa kaikkien ihmisoikeutta ruokaan on keskeinen asia kirkolle ja niiden järjestöille maailmanlaajuisesti.

Kirkon Ulkomaanapu toteuttaa kirkon diakonian tehtävää kansainvälisesti. Se tukee ihmisoikeuksien ja osallisuuden toteutumista riippumatta sukupuolesta, etnisestä taustasta tai uskonnosta. Ulkomaanavun

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

toiminta rakentuu oikeusperustaiselle lähestymistavalle. Tämän vuoksi kysymys ruokaturvasta on Kirkon Ulkomaanavulle erityisen tärkeä.

Nelli Myllärniemi, Pelasta maailma –materiaali 2010

Tehtävä: Miettikää, mitä haluaisitte toivoa Jumalalta. Mikä asia parantaisi sinun, perheesi tai kaukana asuvan lähimmäisen elämää? Esimerkiksi: Rakas Taivaan Isä, toivoisin, että toisit helpotusta... Kirjoittakaa lyhyt rukouksenne lehdelle ja tulkaa kiinnittämään lehti rukouksenpuuhun TAI pitäkää lehti mukanaan vaelluksen loppuun asti. Toimikaa kaikessa rauhassa, ei ole kiire.

Rukoillaan yhdessä:

Rakas Jumala, olet antanut meille paljon lisää lähimmäisiä globalisaation myötä. Kiitos heistä!
Auta minua rakastamaan myös heitä, kuten itse kehotit rakastamaan lähimmäistäni niin kuin itseäni.
Työtä on paljon, sillä meitä on lähes seitsemän miljardia.

Anna anteeksi vajavuuteni ja se, etten ole osannut aina ottaa huomioon kaukaisia lähimmäisiäni.

Olen saanut olla rakastettu, sillä sinä annoit poikasi, jotta pelastat minut.

Nyt haluan itse olla rakkautesi väline.

Anna voimaa ja viisautta toimia tässä monimutkaisessa maailmassa kaikkien lähimmäistesi parhaaksi.

Haluan antaa siitä hyvästä, mitä olen saanut. Olemme täällä vain käymässä. Ei mikään maallinen ole omaani. Auta meitä ymmärtämään, että kaikki mitä meillä on, on lahjaa ja se on tarkoitettu jaettavaksi. Nyt maailman rikkaudet jakautuvat todella epätasaisesti.

Muuta meitä ihmisiä, jotta osaisimme luopua tavarasta!

Jeesus pyydän, että kaikki me ihmiset osaisimme paremmin noudattaa kultaista käskyäsi. On vaikeaa nähdä omien tekojen seurauksia tässä maailmassa, jossa tuotteet liikkuvat yli rajojen.

Anne meille voimia kuitenkin nähdä se vaiva, jotta osaisimme tehdä toisille niin kuin itsellemme toivoisimme tehtävän. Aamen

Rukous: Johanna Maliniemi

Veisu nro. 48 Voi hänen rakkauttaan tai nro. 77 Väsyneet maan.

Rukoushetki: Suvi Mikkonen, Laura Kajala

6 Kambodzha

Tee esimerkiksi näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon
2. Toteutetaan tarina-työskentely
3. Jatketaan pohdinta-keskustelulla isosryhmissä
4. Työskentely
5. Rukoushetki

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Tai näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon sekä Toisenlaiseen Lahjaan tai Naisten Pankkiin.
2. Toteutetaan Draama- tai Tärkeimmät asiat – työskentely
3. Rukoushetki

Taustatieto

Kambodžan lähihistoriaa leimaavat levottomuudet, vallankaappaukset ja julmuudestaan tunnettujen punakhmerien väkivalta.

Noin 80 prosenttia väestöstä saa toimeentulonsa maanviljelyksestä. Sodan jäljiltä maastoon jääneet miinat kuitenkin haittaavat suuresti maanviljelyä ja jälleenasuttamista. Kambodža on yksi maailman eniten miinoitetuista maista. Puolet väestöstä on alle 18-vuotiaita. Monilla lapsilla ei köyhyyden tai muiden syiden takia ole mahdollisuutta käydä koulua. Paljon lapsia on myös orpokodeissa.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Kambodžassa maaseudun yhteisöjä itsenäiseen toimeentuloon sekä miinanraivausta. Työ sisältää esimerkiksi koulutusta ja ihmisoikeuskasvatusta. Ulkomaanavulla on maassa myös Naisten Pankki-toimintaa, joka mahdollistaa naisten koulutuksen ja toimeentulon. Hankkeeseen kuuluu myös kyläpankkitoimintaa, josta hyötyy koko yhteisö. Ulkomaanapu tukee Länsi-Kambodžan kehitysohjelmaa Battambangin, Pursatin, Kampong Changin ja Kampong Speun maakunnissa. Tavoitteena on kestävä, tasapuolinen, inhimillinen ja taloudellinen kehitys maaseutuyhteisöille, etenkin haavoittuville ja osattomille ryhmille kuten yksinhuoltajaperheille, naapurimaista palanneille ja maan sisäisille pakolaisille, maattomille sekä Hiv/aids-positiivisille. Erityistavoitteita ovat yhteisöjen järjestäytyminen ja voimaantuminen, ihmisoikeustietouden lisääntyminen, parempi ruokaturva, lisääntyneet tulot ja parempi ympäristön hallinta. Lisäksi pyritään siihen, että yhteisöt tulisivat toimeen itsenäisesti ja olisivat taloudellisesti riippumattomia. Uudet toiminta-alueet liitetään hankkeen piiriin vasta kun ne on puhdistettu miinoista. Battambangin maakunnassa toteutettavan miinanraivaus- ja valistusohjelman käytännön miinanraivaustyöstä vastaa brittiläinen Mines Advisory Group (MAG).

Changemaker-verkosto

Lähde: Kirkon Ulkomaanavun Kambodža-sivut, Tekoja-kampanjan verkkosivut sekä Lähetysseuran kuvakertomus Kambodžasta (www.mission.fi/@Bin/46501/kambodza.swf)

Tarina

Luetaan vaeltajille tarina Kambodžasta ja käydään sitä läpi pohdintakysymysten avulla.

Kambodža sijaitsee Kaakkois-Aasiassa, Mekong-joen laaksossa. Se on yksi maailman köyhimmistä maista. Maan kehityksen ja vaurastumisen esteenä on ollut hirmuhallinto ja poliittinen epävarmuus vielä pitkään maan itsenäistymisen jälkeen.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Kambodzhan väestöstä puolet on alle 18-vuotiaita ja 80 prosenttia asuu maaseudulla. Erityisen vaikeassa tilanteessa ovat Kambodzhan vähemmistökansat, joiden parissa köyhyys on äärimmäistä. Oman viljelymaan puuttuminen asettaa vähemmistöheimot heikkoon asemaan. Ruoka, toimeentulo ja koulutus ovat elämän perusedellytyksiä, jotka pitäisi taata kaikille Kambodzhalaisille.

Yli kaksi miljoonaa kambodzhalaista elää ilman riittävää ravintoa. Syinä ovat esimerkiksi sääolosuhteista riippuva riisinviljely, riittämättömät kastelujärjestelmät ja varastoinnin heikkous. Ihmiset joutuvat keksimään vaihtoehtoisia toimeentulonlähteitä. Näin myös pienessä Keamonyn kylässä läntisessä Kambodzhassa asuva leski May Rem. May Remin perhe on yksi kylän köyhimmistä. Hänen miehensä ja poikansa ovat menehtyneet malariaan, ja May Rem on kasvattanut yksin perheen viisi tytärtä. Kaksi tyttäristä asuu yhä hänen luonaan. Perheen toimeentulo on ollut tiukassa. Ruoka on hankittu yhden hehtaarin riisiviljelmältä sekä kälyjen kasvimaiden vihannesviljelmiltä. Lisätuloja May Rem on hankkinut punomalla palmunlehdistä mattoja kattotarpeiksi ja myymällä niitä muille kyläläisille.

Viimeiset neljä vuotta May Rem on ollut Kirkon Ulkomaanavun tukeman hankkeen kumppaniperhe. Kumppaniperheenä hän on saanut koulutusta muun muassa vihannestenviljelystä, kyläpankin toiminnasta ja omista oikeuksistaan. Sitkeä 54-vuotias on käyttänyt opit hyödykseen. Kälyjen keittiöpuutarhat vaihtuivat tänä vuonna omaan kasvimaahan, jossa vihannekset kasvavat siisteissä riveissä. Vesi puutarhan kasteluun saadaan omasta sadevesialtaasta, jonka May Rem on usean vuoden aikana itse kaivanut tyttärensä kanssa.

Kuivalla kaudella ruoasta tekee kuitenkin tiukkaa. Hehtaarin kokoiselta riisipelloilta ei riitä satoa koko vuoden tarpeisiin eikä altaasta riitä kasteluvettä kuivan kauden loppuun. Se on pakottanut May Remin miettimään vaihtoehtoisia toimeentulon lähteitä. Monen muun kyläläisen tavoin hän on aloittanut pientä yritystoimintaa hankkeen avulla perustetusta kyläpankista saadun lainan avulla. May Rem kiertää kylässä myymässä itse tekemiään jälkiruokia joka päivä. Ensimmäisen kerran May Rem sai kyläpankista 130 000 rielin lainan (32,50 euroa). Sillä hän osti sokeria ja kookosmaitoa ja laittoi bisneksensä pystyyn. Nyt toisen lainan avulla (200 000 rielä = 50 euroa) hän pystyi jo laajentamaan sitä. Yhden tuotteen sijaan hän pystyy kaupittelemaan jo useita erilaisia.

Ahkerasta työnteosta huolimatta tulevaisuus huolettaa May Remiä. Hän sanoo perheen toimeentulon parantuneen viimeisen neljän vuoden aikana, mutta ei silti tiedä tulevasta. Hän uskoo pystyvänsä laajentamaan bisnestään vielä nykyisestä. Rahat hän käyttäisi ruokaan ja vaatteisiin. Haaveissa on myös oma polku- tai moottoripyörä, jolla pääsisi yhdeksän kilometrin päässä olevalle torille ostamaan makeisten valmistukseen tarvittavia raaka-aineita. Nyt matka tahtuu kyläläisten yhteiskuljetuksella. Haaveissa on myös parempi ja ravitsevampi ruoka. Jos rahaa olisi enemmän, pystyisi perhe ostamaan useammin sian- ja naudanlihaa. Nyt niitä löytyy ruokapöydästä vain harvoin.

Oman perheen toimeentulo ei ole silti ainoa, mikä aktiivista naista kiinnostaa. Hän on valmis työskentelemään myös kylän yhteisen hyvän puolesta. Jos kylässä alkaa uusi projekti, luovuttaa May Rem kolmisen tuntia ajastaan päivittäin kylää hyödyttävään työhön. Kylän yhteinen kehitys on yhtä tärkeää kuin hänen omakin menestyksensä.

1. Mikä tarinasta jäi erityisesti mieleen? Miksi?
2. Mitkä asiat voivat vaikuttaa siihen, että ihmisten ruokaturva ei toteudu?

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

3. Mitä hyvää May Remin perheelle ja yhteisölle on tapahtunut viime vuosien aikana?
4. Miten yhteisöllisyys näkyy May Remin kylässä? Miten yhteisöllisyys näkyy sinun kotikaupungissasi? Mitä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä huomaat?

Iina Jokilaakso / Changemaker, Maria Halava, Laura Kajala

Pohdinta

Keskustellaan isosryhmissä yhdessä hyvän kierrättämisestä: Mitä yksi ihminen voi tehdä maailmanlaajuisten ongelmien keskellä? Miten pienestä voisi kasvaa suurta? Miksi pahaa on monesti helpompi kierrättää kuin hyvää? Mitä hyvän kierrättäminen tarkoittaisi käytännön elämässä?

Ohjaaja kysyy eri ryhmiltä esimerkkejä hyvän kierrättämisestä: Mitä hyvää sinä olet tehnyt toiselle? Mitä hyvää sinulle on tehty?

Keskustelun jälkeen ohjaaja voi kertoa vaeltajille lyhyesti esimerkiksi Toisenlaisesta lahjasta tai Naisten Pankin toiminnasta, jotka kumpikin ovat konkreettisia esimerkkejä hyvän kierrättämisestä.

www.toisenlainenlahja.fi

www.naistenpankki.fi

Lähde: Muuta Maailmaa

Tehtävä

Draama

Isosryhmä valmistelee pienen näytelmän hyvän kierrättämisestä tai hyvän elämän ketjusta. ”Mitä joku teki, jotta toisen elämänlaatu parani, jotta hänen perheensä kykeni...” Näytelmät voidaan esittää kaikille purun yhteydessä vaelluksen päättyessä.

Tärkeysjärjestys

Listatkaa paperille 10 tärkeintä asiaa tai esinettä elämässänne tärkeysjärjestyksessä. Kertokaa niistä vieruskaverillenne, vertailkaa listoja keskenänne. Puuttuuko niistä jotain?

Laittakaa isosryhmissä seuraavat asiat tärkeysjärjestykseen: Vaatteet, kännykkä, sähkö, harrastukset, lukutaito, vesi, auto/bussi, säännöllinen ruoka, metsä, sisävesi.

Kun tärkeysjärjestys on päätetty, luopukaa kolmesta vähiten tärkeästä asiasta. Luopukaa sitten vielä kolmesta asiasta. Kun jäljellä on neljä tärkeintä, miettikää, voisitteko luopua vielä jostakin niistä.

Mistä olitte valmiit luopumaan ja miksi? Miksi ette? Miten kehitysyhteistyön avulla saataisiin turvattua kaikki sinun listallasi olevat asiat jokaiselle maailman ihmiselle? Entä kaikki tehtävässä valmiiksi annetut

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

asiat? Entä niistä valitut neljä tärkeintä asiaa? Miksi olisi hyvä, että kaikilla maailman ihmisillä olisi samat asiat? Voisiko se olla huono asia?

Lähde: Toivon vaellus 2007

Rukoushetki

Rukouksen puu

Rukouksen puun voi tehdä paperista, pahvista ja erilaisista materiaaleista ja kiinnittää seinälle. Sen voi myös tehdä tilaan sopivalla tavalla luovasti erilaisia materiaaleja käyttäen (Ks. 5.1).

Rukoushetkessä jokaiselle jaetaan puunlehden muotoon leikatut paperinpalat ja kynät. Vaeltajat voivat myös itse leikata paperit lehden muotoon. Pysähtymispaikan ohjaaja (työntekijä, isonen) lukee ensin tekstit, joiden jälkeen ohjeistetaan vaeltajat kirjoittamaan rukous heidän lehteensä. Tähän varataan aikaa ja hiljaisuutta muutamia minutteja. Lopuksi rukoillaan yhdessä Suvi Mikkasen kirjoittama rukous. Mikäli vaellus toteutetaan rukousvaelluksena, voi hetken päätteeksi laulaa virren tai veisun.

Pieni Kaivo

Kysyin opettajaltani: ”Miksi minun on autettava lähimmäistäni?” Hän vastasi: ”Olemme kaikki Jumalan luomia. Jokaisen luodun on tuettava toistaan.” Vastasin: ”Miljoonat ihmiset kärsivät nälkää. Miten minä yksinäni voin vähentää suurta kärsimystä?” Opettaja sanoi: ”Kerran ei satanut pitkään aikaan. Vihreä maa tuli ruskeaksi. Nuput putosivat ennen kuin ehtivät avautua. Veden asemasta virtasi hiekka joen uomissa. Vain pienessä kaivossa oli vähän vettä. Se huusi: ’En voi antaa niin paljon vettä kuin monsuunisade, mutta annan mielelläni sen, mitä minulla on.’ Tee niin kuin tämä ystävällinen kaivo. Se vähä, mitä voit tehdä, tee pian.”

Gnanabaranam 1984

”Jeesus istui vastapäätä uhriarkkia ja katseli, kuinka ihmiset panivat siihen rahaa. Monet rikkaat antoivat paljon. Sitten tuli köyhä leskivaimo ja pani arkkuun kaksi pientä lanttia, yhteensä kuparikolikon verran. Jeesus kutsui opetuslapset luokseen ja sanoi heille: ’Totisesti: tämä köyhä leski pani uhriarkkuun enemmän kuin yksikään toinen. Kaikki muut antoivat liiastaan, mutta hän antoi vähästään, kaiken mitä hänellä oli, kaiken mitä hän elääkseen tarvitsi.’”

Mark. 12:41 – 44

Tehtävä: Miettikää, minkä huolenne haluaisitte jakaa Jumalan kanssa. Mikä asia vaivaa sinua, tulee ajatuksiisi ennen nukkumaanmenoa? Esimerkiksi: Jumala, pelkään että... Kirjoittakaa lyhyt rukouksenne lehdelle ja tulkaa kiinnittämään lehti rukouksenpuuhun TAI pitäkää lehti mukanaan vaelluksen loppuun asti. Toimikaa kaikessa rauhassa, ei ole kiire.

Rukoillaan yhdessä:

Isä, anna minulle rohkeutta, jotta uskaltaisin jakaa omastani niin kuin pieni kaivo tai köyhä leski. Minullakaan ei ole paljon, mistä antaa. Pelkään ja epäilen.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Voiko minun vähäinen apuni todella olla hyödyksi?

Herra, anna minulle rohkeutta ja uskoa. Vahvista minua, jotta jaksan auttaa muita.

Isä, sinä annat minun elää aikana, jolloin meillä on paljon aineellista hyvää. Varjele meitä joutumasta hyvinvoinnin orjiksi ja käyttämästä luomakuntasi antimia vastuuntunnotomasti.

Anna meille taitoa elää niin, ettemme riistä muilta ihmisiltä ja tulevilta sukupolvilta elämisen mahdollisuuksia.

Herra, johda minut oikealle tielle. Vahvista minua, jotta jaksan elää vastuullisesti.

Sinuun minä turvaan. Aamen.

Rukous: Ossi Kuoppala

Veisu nro. 83 Käy Herra, meitä siunaamaan tai nro. 94 Kuljeta ja johda

Suvi Mikkanen, Minna Törrönen, Laura Kajala

7 Haiti

Tee esimerkiksi näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon
2. Toteutetaan tarina-työskentely
3. Luetaan pohdintateksti ja käydään siihen liittyvä kysymys läpi isosryhmissä. Käydään läpi tästä heränneet ajatukset ohjaajan johdolla koko ryhmän kesken.
4. Infokortti-tehtävä
5. Rukoushetki

Taustatieto

Haiti on yksi maailman köyhimmistä valtioista. Haiti sijaitsee Karibianmerellä Hispaniolan saarella, jonka se jakaa Dominikaanisen tasavallan kanssa. Haitissa tapahtui tammikuussa 2010 tuhoisa maanjäristys, jonka seurauksena 200 000 ihmistä kuoli ja miljoonia jäi kodittomiksi. Elämä ei kuitenkaan ollut helppoa Haitissa myöskään ennen maanjäristystä. Ongelmia haitilaisille aiheuttaa mm. ilmastonmuutos. Sen seurauksena äärimmäiset sääilmiöt ovat vahvistuneet ja ne ovat yhä vaikeammin ennustettavissa. Maaperän eroosio voimistaa tulvien tuhovoimaa, sillä vesimassa pääsee pyyhkimään metsättömän maan yli vieden sadon mennessään. Haitin metsiä on käytetty muun muassa polttopuina, ja metsää on enää 2 prosenttia pinta-alasta (vrt. vuonna 1920 n. 60 %).

Ilmastonmuutokseen ja ympäristöön liittyen Haitia autetaan muun muassa erilaisin kehitysyhteistyöhankkein. Esimerkkinä tällaisista hankkeista, jotka auttavat heti konkreettisesti, voidaan mainita metsien istutus sekä pengerrykset, jotka ehkäisevät eroosiota ja tulvia viemästä kaikkea maainesta mukanaan. Ilmastonmuutoksen estäminen on tärkeää maailman laajuisesti ja jokainen voi osallistua siihen tekemällä ilmaston ja ympäristön kannalta parempia valintoja.

Toinen haaste, jonka monet haitilaiset joutuvat kohtaamaan, on pienviljelijöiden heikko asema maailmantaloudessa. Se on myös yksi Haitin nälkäongelman syistä. Vapaakauppaa suosivat rikkaat maat haluavat, että kehitysmaat avaavat markkinoitaan rikkaiden maiden tuotteille ja luopuvat tuista omille viljelijöilleen. Vapaakauppa ei ole kuitenkaan tuonut ruokaa kaikkien saataville, vaan päinvastoin halvan tuontiruoan takia monet pienviljelijät ovat joutuneet työttömiksi ja paikallinen ruoantuotanto on romahtanut ja haitilaiset ovat tulleet riippuvaisiksi tuontiruoasta ja sen maailmanmarkkinahinnoista. Kauppaan liittyvien kysymysten osalta haitilaisten pienviljelijöiden asemaa voidaan osaltaan parantaa kehitysyhteistyöhankkeilla, jotka auttavat pienviljelijöitä parantamaan peltojensa tuottavuutta ja saamaan näin suurempia satoja. Tärkeää on myös maailmankaupan epäoikeudenmukaisiin rakenteisiin puuttuminen, jotta kehitysmaat voisivat tukea omaa talouttaan ja tuotantoaan.

Haiti on köyhyytensä lisäksi pahasti velkaantunut. Käsittämättömän suuresta, noin miljardin dollarin velasta iso osa on epäoikeutettua, koska sen on ottanut 1970 - 80-luvuilla maata hallinnut diktaattori Jean-Claude

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Duvalier, joka käytti rahat Haitin kansalaisten hyvinvoinnin sijasta oman luksus-elämäntapansa rahoittamiseen. Tämä valtionvelka on maksettava takaisin sen sijaan, että maassa voitaisiin panostaa ihmisten hyvinvointiin. Haitin velkaongelman poistamiseksi velkaa myöntäneiden valtioiden tulisi tarkastella, millä perusteilla ne oikeastaan ovat velkaa Duvalierille antaneet. Velat, jotka on annettu väärin perustein ja tietäen, että ne eivät todellisuudessa hyödytä haitilaisia, ovat epäoikeutettuja. Köyhän Haitin velkataakan helpottamiseksi rikkaiden lainanantajamaiden tulisivat antaa anteeksi epäoikeutettuja velkoja. Vuoden 2010 maanjäristyksen jälkeen Maailmanpankki, IMF ja useat Haitille velkaa antaneet maat ovat antaneet velkoja anteeksi tai luvanneet tehdä näin. Määrästä ei ole vielä tarkkaa tietoa.

Changemaker-verkosto

Lähteet: Kirkon Ulkomaanavun Haiti-maesittely Yhteisvastuu-materiaalissa (Minna Törrönen)

Changemakerin Ruoka- ja Velka-taustamateriaalit:

www.changemaker.fi/images/stories/dokumentit/emruokamateriaali_v2pdf

www.changemaker.fi/images/stories/velkamateriaali.pdf

Tarina

Luetaan tai näytellään tarina isosryhmittäin. Näytelmää toteuttaessa isonen voi jakaa ryhmänsä jäsenille laput, joissa kerrotaan vaeltajan rooli tai roolit. Isonen lukee tekstin ja vaeltajat yrittävät samanaikaisesti näytellä rooliaan tarinan kulun mukaisesti.

Olmyn perheen tarina

Ihmiset alkavat hiljalleen heräillä Couchavelin kylässä, Macayan vuoristoisella alueella Länsi-Haitissa. Kukko kiekuu naapurissa ja naiset ovat sytyttäneet tulen keittiömajaan. Perheen äiti Elphise Delya on herännyt jo varhain tyttärensä Lucian kanssa. Yhdessä he laittavat perheelleen syötävää: kurpitsaa, banaania ja kahvia. Veden Lucia on hakenut kanisterilla kilometrien päästä, koska sadevesivarastot ovat ehtyneet lähellä olevan kallion onkaloista. Perheen kolme lasta, Lucian sisaret, ovat heränneet ja tekevät lähtöä viereisen Desbagnesin kylän kouluun. Perheen äiti, Elphise, pitelee kättään rintaansa vasten, sillä se on kipeytynyt edellisen päivän peltotöissä. Elphisen käsi on surkastunut eikä hän enää pysty huolehtimaan perheen ruuanvalmistuksesta ja siksi tytär Lucia tekee ruuat perheelle. Lucialla on kaksi omaa tyttärtä eikä hän käy enää koulua.

Perheen isä, Agnedu Olmy, juo herättyään kahvin ja syö vedessä höyrytettyä banaania. Hän työskentelee toisten pelloilla maanviljelijänä. Jos kukaan ei tarvitse pelloilleen työvoimaa, hän hoitaa perheen omaa peltoa. Oman pellon maissi- ja papusadot eivät ole tuhoutuneet myrskyissä. Päivän peltotyöstä toisten pelloilla hän saa muutaman dollarin palkan ja ruuan. Viime aikoina työt toisten pelloilla on ollut kovin vähän, koska myrskyt ovat tuhonneet alueen viljelmiä. Myös Elphise tekee työtä toisten pelloilla. Hän hoitaa säännöllisesti kylän opettajan viljelmiä ja kasvattaa bataattia, malankaa ja kurpitsaa. Työstä saaduilla rahoilla maksetaan lasten koulumaksuja.

”Välillä on todella vaikeaa, kun ei saada hankittua täyttä määrää päivittäistä ruokaa perheelle. Lapset ovat kuitenkin etusijalla ja järjestämme asian niin, että lapset saavat jotain. Me aikuiset pärjäämme ruuattakin

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

jonkin aikaa, mutta lapsille etsitään jotain”, kertoo Agnedu Olmy. Haitin luonnonkatastrofit, erityisesti jokavuotiset myrskyt ja viljelymaan voimistuva eroosio vaikuttavat perheiden ruuan saatavuuteen ja ruuan saannin vakauteen. Olmyn kahdeksanhenkinen perhe, monien muiden perheiden tavoin on riippuvainen ulkomailta tuodusta ruuasta. Kun Olmyn perhe saa peltotöistään rahaa, he ostavat riisiä, jauhoja, ruokaöljyä ja sokeria, jotka ovat tyypillisimpiä tuontiruokia Haitissa. Haitin ruuasta 60 prosenttia on tuontiruokaa, vaikka monien tuotteiden viljely olisi mahdollista myös kotimaassa.

Olmyn perheen viljelmät tuhoutuivat ja kotieläimet kuolivat syksyn 2008 hirmumyrskyissä ja sen jälkeen elämä on ollut vaikeampaa. ”Kun myrskyn jälkeen kävelen kylän laitamilla ja katselen ympärilläni, tuntuu, että sopimus elämästä olisi sanottu irti. Täällä näyttää siltä, kuin alueella ei olisi enää mitään tulevaisuutta”, pohtii Agnedu Olmy. Haastattelun jälkeen Agnedu näyttää toiveikkaalta. Hän tietää, että järjestöt ja ihmiset tekevät työtä alueella ja myrskyihin voidaan myös varautua. Hän kertoo, että hirmumyrskyn jälkeen maa kasvattaa ensimmäisenä villikasveja. ”Niitä lehtiä ja heiniä suolataan ja syödään ja niillä pärjätään aluksi. Heti kun on mahdollista, maata ryhdytään uudestaan viljelemään.”

Kysymykset isosryhmille:

1. Mikä tarinasta jäi päällimmäisenä mieleesi?
2. Mitä muistat Haitin vuoden 2010 katastrofin uutisoinnista? Miten katastrofiavun kerääminen näkyi koulussasi / kotonasi / kaupungissasi tai kunnassasi? Puhuitteko asiasta ystävienne kanssa?
3. Miten ilmastonmuutos voi vaikuttaa ruokaturvaan Haitissa? Entä Suomessa?
4. Miten ilmastonmuutos vaikuttaa tai tulee vaikuttamaan Suomen ilmastoon, luontoon ja suomalaisten elämään? Miten vertaisit tätä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin Haitissa? Mitä huomaat?

Minna Törrönen, Laura Kajala

Pohdinta

Luetaan teksti Changemakerin vuoden 2010 vaikuttamiskampanjasta ja pohditaan yhdessä sen herättämiä ajatuksia.

Kirkon Ulkomaanavun nuorten vaikuttamisverkosto Changemaker kampanjoi kehitysmaiden ruokaturvan parantamiseksi ja vaatii EU:n maatalouden vientitukien lakkauttamista. EU tukee vientituilla maatalouden ylituotannon kauppaamista kehitysmaihin. Changemakerin mukaan tuontituotteet syrjäyttävät kehitysmaiden pienviljelijöiden elinkeinon vaarantaen ruokaturvan. Tuontituotteiden tuotot päättyvät ulkomaille eivätkä jää hyödyntämään kehitysmaiden kansantaloutta. ”EU:n tulee luopua vientituista, mutta samaan aikaan kehitysmaalle tulee taata oikeus suojella ja tukea omaa maataloustuotantoaan. Näin niiden riippuvuus tuontiruosta vähenee, eivätkä köyhät ole niin alttiita ruoan hinnanvaihteluille maailmanmarkkinoilla”, sanoo kampanjavastaava Iina Jokilaakso.

Vetoomuksella Changemaker lähestyi maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilaa vaatien Suomea edistämään EU:ssa vientituissa luopumista ja puolustamaan kehitysmaiden oikeutta tukea omaa maataloustuotantoaan. Verkoston mukaan EU:n maataloustukijärjestelmän tavoitteena tulisi olla

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

kannattava paikallinen ruoantuotanto ja ekologisesti kestävä lähiruoka meillä ja maailmalla. Changemakerin kampanjan tunnuksena on tomaatti, joka on yksi vientitukien avulla viedyistä tuotteista.

1. Mitä ajatuksia kuulijoille heräsi tekstin lukemisen jälkeen?
2. Miksi vientituet ovat hyvä asia EU:n jäsenvaltioille? Miksi se voi olla myös huono asia?
3. Miten EU:n vientituet vaikuttavat kehitysmaassa asuvan työelämään? Entä ruokaturvaan?

Changemaker-verkosto, Laura Kajala

Tehtävä

Infokortit

Jaetaan kullekin isosryhmälle yksi Haitin infokortti. Käydään kysymykset ja niistä heränneitä ajatuksia läpi ensin isosryhmittäin ja sen jälkeen yhdessä ohjaajan avulla.

1 Ilmastonmuutos ja ympäristö

Ilmastonmuutos on todellinen haitta kehitysmaassa asuvan pienviljelijän elämässä. Ilmastonmuutoksen seurauksena äärimmäiset sääilmiöt ovat vahvistuneet ja ne ovat yhä vaikeammin ennustettavissa. Pöyrremyrskyt ja tulvat ovat riesa haitilaisten perheiden elämässä. Maaperän eroosio voimistaa tulvien tuhovoimaa, sillä vesimassa pääsee pyyhkimään metsättömän maan yli vieden sadon mennessään. Haitin metsiä on käytetty muun muassa polttopuina, minkä johdosta metsää on enää 2 prosenttia pinta-alasta (vrt. vuonna 1920 noin 60 %). Kun sato tuhoutuu, tuhoutuu koko perheen tulonlähde ja jokapäiväinen ruoka. Ainoa vaihtoehto on aloittaa aina uudestaan alusta, epävarmuudesta huolimatta.

Kysymys: Miten haitilaisen pienviljelijän asemaa voisi parantaa ympäristöön ja ilmastoon liittyen?

2 Velka

Haiti on köyhyytensä lisäksi pahasti velkaantunut. Valtio on tänä päivänä noin miljardi dollaria velkaa ulkomaisille rahoituslaitoksille. Käsittämättömän suuresta velasta iso osa on epäoikeutettua, koska sen on ottanut 1970-80-luvuilla maata hallinnut diktaattori Jean-Claude Duvalier, joka käytti rahat Haitin kansalaisten hyvinvoinnin sijasta oman luksuselämäntapansa rahoittamiseen. Tämä valtionvelka on maksettava takaisin sen sijaan, että maassa voitaisiin panostaa ihmisten hyvinvointiin. Haitilaisille tämä tarkoittaa sitä, että valtio ei voi taata kaikille kansalaisilleen vähäisimpiä elämisen edellytyksiä kuten ruokaa, terveydenhuoltoa ja koulutusta.

Kysymys: Miten haitilaisen pienviljelijän asemaa voisi parantaa?

3 Kauppa

Yksi Haitin nälkäongelman syistä on pienviljelijöiden heikko asema maailmantaloudessa. Rikkaat maat suosivat vapaakauppaa ja haluavat, että kehitysmaiden pitäisi luopua tuista omille viljelijöilleen. Vapaakauppa ei ole kuitenkaan tuonut ruokaa kaikkien saataville. Päinvastoin: halvan tuontiruokan takia

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

monet pienviljelijät ovat joutuneet työttömiksi ja paikallinen ruoantuotanto on romahtanut. Kun lähiruokaa ei ole riittävästi saatavilla, ovat ihmiset riippuvaisia ruoan maailmanmarkkinahinnoista. Kun hinnat yhtäkkiä nousevat, ei köyhillä ole enää varaa ostaa ruokaa. Vuonna 2008 haitilaiset nousivat ruokamellakoihin yhtäkkiä nousseiden hintojen takia.

Kysymys: Miten haitilaisen pienviljelijän asemaa voisi parantaa?

Iina Jokilaakso, Marjo Tuovinen, Leea Lamminpää ja Sini Tyvi

Rukoushetki

Rukouksen puu

Rukouksen puun voi tehdä paperista, pahvista ja erilaisista materiaaleista ja kiinnittää seinälle. Sen voi myös tehdä tilaan sopivalla tavalla luovasti erilaisia materiaaleja käyttäen (Ks. 5.1).

Rukoushetkessä jokaiselle jaetaan puunlehden muotoon leikatut paperinpalat ja kynät. Vaeltajat voivat myös itse leikata paperit lehden muotoon. Pysähtymispaikan ohjaaja (työntekijä, isonen) lukee ensin tekstin, jonka jälkeen ohjeistetaan vaeltajat kirjoittamaan rukous heidän lehteensä. Tähän varataan aikaa ja hiljaisuutta muutamia minuutteja. Lopuksi rukoillaan yhdessä Minna Törrösen kirjoittama rukous. Mikäli vaellus toteutetaan rukousvaelluksena, voi hetken päätteeksi laulaa virren tai veisun.

”Kun ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa, hän istuu kirkkautensa valtaistuimelle. Kaikki kansat kootaan hänen eteensä, ja hän erottaa ihmiset toisistaan, niin kuin paimen erottaa lampaat vuohista. Hän asettaa lampaat oikealle ja vuohet vasemmalle puolelleen. Sitten kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville:

’Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat. Te saatte nyt periä valtakunnan, joka on ollut valmiina tätä varten maailman luomisesta asti. Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa. Minun oli jano, ja te annoitte minulle juotavaa. Minä olin koditon, ja te otitte minut luoksenne. Minä olin alasti, ja te vaatetitte minut. Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa. Minä olin vankilassa, ja te tulitte minun luokseni.’

Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle: ’Herra, milloin me näimme sinut nälissäsi ja annoimme sinulle ruokaa, tai janoissasi ja annoimme sinulle juotavaa? Milloin me näimme sinut kodittomana ja otimme sinut luoksemme, tai alasti ja vaatetimme sinut? Milloin me näimme sinut sairaana tai vankilassa ja kävimme sinun luonasi?’

Kuningas vastaa heille: ’Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.’ Sitten hän sanoo vasemmalla puolellaan oleville: ’Menkää pois minun luotani, te kirotut, ikuisen tuleen, joka on varattu Saatanalle ja hänen enkeilleen. Minun oli nälkä, mutta te ette antaneet minulle ruokaa. Minun oli jano, mutta te ette antaneet minulle juotavaa. Minä olin koditon, mutta te ette ottaneet minua luoksenne. Minä olin alasti, mutta te ette vaatettaneet minua. Minä olin sairas ja vankilassa, mutta te ette käyneet minua katsomassa.’

Silloin nämäkin kysyvät: ’Herra, milloin me näimme sinut nälissäsi tai janoissasi, kodittomana tai alasti, tai sairaana vankilassa, emmekä auttaneet sinua?’ Silloin hän vastaa heille: ’Totisesti: kaiken, minkä te olette

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähäisimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle.’ Ja niin he lähtevät, toiset iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään.”

Matt. 35:31 – 46

Tehtävä: Miettikää, keiden hädässä olevien puolesta haluaisitte rukoilla. Esimerkiksi: Rakas Taivaan Isä, turvaathan toimeentulon ja ruokaturvan... Kirjoittakaa lyhyt rukouksenne lehdelle ja tulkaa kiinnittämään lehti rukouksenpuuhun TAI pitäkää lehti mukanne vaelluksen loppuun asti. Toimikaa kaikessa rauhassa, ei ole kiire.

Rukoillaan yhdessä:

Pyhä Jumala, tuomme eteesi luonnonkatastrofissa kärsineet ihmiset. Monet haitilaiset ovat joutuneet aloittamaan kaiken alusta. Jotkut ovat menettäneet kotinsa, toiset eläimensä ja viljelyksensä.

Mistä he löytävät voiman uuteen alkuun ja luottamuksen tulevaisuuteen? Monien perheiden tulevaisuus on avoin. Omin voimin he eivät voi rakentaa uutta kotia tai ostaa kotieläimiä.

Tarvitaan paljon työtä ja tukea, jotta ihmiset saavat suojan päänsä päälle ja jokapäiväisen leivän. Herra, siunaa avustusjärjestöjen työ, yhteiset ponnistelut haitilaisten kanssa uuden rakentamisessa ja varautumisessa seuraaviin myrskyihin.

Auta, että kaikki saisivat jokapäiväisen leivän. Anna haitilaisille uskoa siihen, että heidän ponnistelunsa ovat tärkeitä. Rohkaise ja varusta heitä, joilla on mahdollisuus olla auttamassa apua tarvitsevia. Pyhä Jumala, kuule meitä, Aamen.

Veisu nro. 61 Älä pelkää tai nro. 95 Pidä minusta kiinni

Minna Törrönen, Suvi Mikkonen, Laura Kajala

8 Mosambik

Tee esimerkiksi näin:

1. Pysähtymispaikan ohjaaja tutustuu ajoissa taustatietoon
2. Toteutetaan tarina-työskentely
3. Luetaan pohdintateksti ja käydään siihen liittyvä kysymys läpi isosryhmissä. Käydään läpi tästä heränneet ajatukset ohjaajan johdolla koko ryhmän kesken.
4. Lankakerä-tehtävä
5. Rukoushetki

Taustatieto

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Yhteisvastuukeräys 2011 torjuu nuorten yksinäisyyttä Suomessa ja Mosambikissa. Mosambikilaisnuoria tuetaan maan pääkaupungissa Maputossa ehkäisemällä syrjäytymistä ja auttamalla vaikeassa tilanteessa olevia nuoria selviytymään elämässään eteenpäin. Useat syrjäytymisvaarassa ja apua tarvitsevista nuorista ovat orpoja ja he saattavat joutua huolehtimaan itsensä lisäksi myös sisaruksistaan. Orvoksi jääminen tuntuu lapsen ja nuoren elämässä hoivan ja huolenpidon puutteena. Syrjäytyminen hankaloittaa koulunkäyntiä ja ammattiin kouluttautumista. Mikäli orpouden vuoksi ei ole mahdollisuutta koulutukseen, ei nuorilla ole myöskään tietämystä oikeuksistaan tai mahdollisuuksistaan. Kun lapsella tai nuorella on aikuisen vastuu, aiheutuu tästä toimeentulo-ongelmia ja tämän johdosta myös aliravitsemusta. Uhkana näille nuorille on myös terveydenhuollonpuute ja kodittomuus, mikä taas pahentaa syrjäytymistä.

Yhteisvastuuvain rakennetaan tukiverkkoa nuorille: Palkataan, koulutetaan ja ohjataan tukihenkilöitä, jotka kiertävät etsimässä syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja auttavat heitä. Tukihenkilöt kertovat tuki- ja koulutusmahdollisuuksista ja ohjaavat nuoria kouluttautumaan johonkin ammattiin. He antavat terveydenhoidollista tukea, esimerkiksi hiv/aids-valistusta, ja tarjoavat hyödyllisiä lyhytkursseja tai ihmisoikeuskoulutusta, jotta nuoret tietäisivät paremmin kansalaisoikeuksistaan. Tukihenkilöt käyvät säännöllisesti nuorten luona, keskustelevat heidän kanssaan ja vievät ruokakoreja ja opiskelustipendejä perille. Monille nuorille tukityöntekijät ovat kuin äiti ja isä. Monet tukihenkilöistä ovat joskus itse saaneet vastaavaa apua ja ovat nyt itse kiinnostuneita olemaan avuksi.

60 prosenttia Yhteisvastuukeräyksen tuotosta menee kansainväliseen avustustyöhön ja avun vie perille Kirkon Ulkomaanapu.

Tarina

Luetaan tarina Helderistä ja/tai Carlitosta ja käsitellään kuultua apukysymysten avulla.

Helder on kahdeksantoistavuotias poika, joka asuu Xikhelenin alueella Maputossa, Mosambikin pääkaupungissa. Helder on orpo, hänellä ei ole vanhempia. Hän huolehtiikin koko sisaruksistaan ja perheen arjesta. Aamuisin Helder herättää sisaruksensa ja lähettää heidät kouluun. Koulunkäynti on Mosambikissa ilmaista, mutta monilla perheillä ei ole varaa maksaa koulupukuja, kirjoja tai kuljetusta, jotta lapset voisivat käydä koulua. Kun sisarukset ovat koulussa, pesee Helder pyykkiä ja tekee ruokaa. Helder on saanut apua tukihenkilöiltä, jotka kiertävät auttamassa ja tukemassa yksinäisiä ja syrjäytyneitä nuoria. Helderin tukihenkilö on Ludovina, joka neuvoo häntä, jotta hän ei lähtisi väärille teille. Helder kokee Ludovinan osana hänen perhettään ja arvostaa sitä, että hänen kanssaan voi keskustella ja jutella. Helder on surullinen, koska hänellä ei ole vanhempia niin kuin muilla. Hän ikävöi vanhempiaan ja välillä itkeekin, mutta vain sisällä talossa, jotta muut eivät näkisi. Helder saa Ludovinan tuen lisäksi voimia rukoilemisesta ja Jumalasta.

Tarina 2

Carlito Nbanze on neljätoistavuotias poika, joka asuu siskonsa kanssa Xikhelenissä, Maputossa. Carliton isä lähti, kun Carlito oli pieni ja hänen äitinsä kuoli vuonna 2007. Carliton sisko Selma on 23-vuotias ja hän tuo työnteon avulla rahaa perheeseen. Carlito taas laittaa ruokaa ja hoitaa kotityöt. Ruoanlaiton taidon hän oppi äidiltään. Usein hän valmistaa ruokaa kaalista ja muista vihanneksista. Sisko Selma ei nuku öitä kotona,

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

vaan Carlito on yöt yksin. Välillä hän kuulee öisin, kun joku kulkee pihan läpi ja kiipeilee hänen olkitalonsa katolla. Se pelottaa. Sadekaudella Carlito siirtää sängyn ja tavarat talon sille puolelle, joka on kuiva. Olkitalon katto vuotaa vain toiselle puolen taloa. Carlito ikävöi äitiä ja sitä, että äiti pesi ja kylvetti hänet aamuisin. Äiti myös laittoi ruoat ja hoiti kotityöt. Nyt kaiken hoitaa Carlito itse. Kotityöt vievät lähes kaiken vapaa-ajan. Carlito käy koulua iltapäivisin ja palaa kotiin kuudelta. Koulua käydään Mosambikissa usein kahdessa vuorossa, jotta kaikki lapset mahtuisivat koulurakennukseen sisään. Iltaisin Carlito käy kirkossa. Usko Jumalaan ja Jeesukseen antaa hänelle voimia. Kirkko onkin hänelle suuri tuki.

Xikhelenin projekti löysi Carliton etsivällä työllä 2009. Hänen tukihenkilönsä on Julietta. Hän kertoo, että äidin kuoleman jälkeen pojan käytös oli uhkaavaa ja hän hakkasi entisiä kavereitaan. Julietta kertoo myös, että lähellä asuvat ihmiset ovat käyttäneet hyväksi äidin kuolemasta seurannutta tilannetta ja poika on yrittänyt puolustautua eri tavoin.

Tontilla asuva eno ei halua Carliton asuvan tontillaan ja saattaa olla, että hän joutuu tämän vuoksi kadulle. Aikuisen tuen puuttuessa hänen on ollut vaikeaa pitää kiinni oikeuksistaan. Äidin kuoltua Carlito on vielä saanut asua talossa ja käyttää pihan keittiömajaa ruoan valmistuksessa. Tukihenkilöt yrittävät auttaa ja sovittaa tilannetta. Xikhelenin projektin kautta Carlito on saanut koulustipendin, johon kuuluu kirjat, kengät ja koulupuku. Itse koulunkäynti on maksutonta, mutta materiaalit ja koulupuvut maksavat monille lapsille ja perheille liikaa. Tukihenkilö Julietta vierailee hänen luonaan kerran tai kaksi viikossa. Hän neuvoo, ohjaa ja auttaa eri asioissa ruoanlaitosta konfliktitilanteisiin. Carlito onkin rauhoittunut, eikä käyttäydy enää niin uhkaavasti. Carlito haluaa lakimieheksi, sillä hän haluaa vähentää korruptiota. Hän haaveilee myös hienoista autoista.

Kysymyksiä:

1. Mitä yhtäläisyyksiä huomaat Helderin/Carliton arjessa ja omassa elämässäsi?
2. Mitä eroavaisuuksia huomaat Helderin/Carliton elämässä olevan verrattuna omaasi?
3. Miltä tuntuisi elää ilman vanhempia? Mistä asioista joutuisit luopumaan, mitä joutuisit tekemään?
4. Mitä apua tukihenkilöistä on? Onko sinulla ”oma tukihenkilö” Suomessa (kaveri, sukulainen, tuttu)? Miten koulujen tukioppilaat voivat auttaa?
5. Mitä positiivista löydät Helderin/Carliton tarinasta?

Pohdinta

Luetaan lyhyt teksti ja käydään läpi pohdintakysymyksiä isosryhmissä.

Yksi YK:n vuosituhatavoitteista on ulottaa peruskoulutus kaikille lapsille. Maailman valtiot ovat sopineet, että vuoteen 2015 mennessä kaikkien lasten on saatava peruskoulutus. Kaikkien lasten on opittava lukemaan, laskemaan, tuntemaan oikeutensa ja hoitamaan terveyttään. Suomessa kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus ja velvollisuus oppimiseen. Näin on ollut vuodesta 1921 lähtien. Mosambikissa koulun aloittaminen on mahdollista kaikille lapsille, eikä kouluissa ole koulumaksuja. Kuitenkin vain noin 70 % lapsista aloittaa koulun. Vaikka koulumaksuja ei aina ole, kustannuksia aiheuttavat koulukirjat, koulupuku,

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

sekä pitkät koulumatkat ja mahdollinen sisäoppilaitos-asuminen. Monet perheet eivät pysty maksamaan lasten koulutukseen liittyviä kustannuksia ja siksi koulu jää monelta kesken. Syyt tyttöjen koulun keskeyttämiseen ovat usein raskaaksi tuleminen tai naimisiinmeno. Kun pojat keskeyttävät koulun, he lähtevät työhön esimerkiksi Etelä-Afrikkaan, missä useat mosambikalaiset miehet työskentelevät kaivoksissa.

Lähde: Toivon vaellus 2007

Kysymyksiä:

1. Mitä ajattelette koulun käymisestä? Mitä hyvää siihen liittyy? Entä ikävää?
2. Mikä merkitys koululla on? Millaista elämäsi olisi, jos ei olisi koulua?
3. Mitä sinulta puuttuisi, jos et olisi koskaan käynyt koulua?
4. Miten koulunkäynti voi auttaa syrjäytymisen tai yksinäisyyden ennaltaehkäisemiseen?
5. Mikä olisi vaihtoehtosi, jos et pääsisi kouluun?
6. Mitkä kaikki toimenpiteet auttaisivat, että koulutukseen liittyvä vuosituhattavoite voisi toteutua?
7. Minkälainen Suomi olisi, jos suurin osa ihmisistä kävisi vain peruskoulun tai vain osan siitä? Mitä tarpeellisia ammattikuntia jäisi puuttumaan? Miten se vaikuttaisi jokapäiväiseen elämään?

Tehtävä

Lankakerä

Istutaan koko vaellusryhmän kanssa ringissä ja lähdetään heittämään lankakerää toinen toiselle niin, että jokainen kietoo kierroksen lankaa sormensa ympärille ennen kuin heittää kerän eteenpäin. Kukin kertoo vuorollaan oman nimensä ja mitä toivoisi, että kaikilla ihmisillä olisi. Kun kerä on kiertänyt kaikki, keskellä on suuri lankaseitti. Purkukierroksella (keritään lanka samassa järjestyksessä takaisin henkilö kerrallaan) kukin sanoo, minkä asian poistumiseen maailmasta tahtoisi vaikuttaa (esim. yksinäisyys, nälästä kärsiminen, sota, kuivuus, kiusaaminen, köyhyys, ilmastonmuutos, syrjäytyminen...). Mikäli pysähtymispaikkoja kierretään isosryhmittäin, tulee tehtävästä hieman haastavampi: jokainen joutuu sanomaan useita asioita.

Lähde: Muuta maailmaa

Rukoushetki

Rukouksen puu

Rukouksen puun voi tehdä paperista, pahvista ja erilaisista materiaaleista ja kiinnittää seinälle. Sen voi myös tehdä tilaan sopivalla tavalla luovasti erilaisia materiaaleja käyttäen (Ks. 5.1).

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Rukoushetkessä jokaiselle jaetaan puunlehden muotoon leikatut paperinpalat ja kynät. Vaeltajat voivat myös itse leikata paperit lehden muotoon. Pysähtymispaikan ohjaaja (työntekijä, isonen) lukee ensin tekstin, jonka jälkeen ohjeistetaan vaeltajat kirjoittamaan rukous heidän lehteensä. Tähän varataan aikaa ja hiljaisuutta muutamia minuutteja. Lopuksi rukoillaan yhdessä. Mikäli vaellus toteutetaan rukousvaelluksena, voi hetken päätteeksi laulaa virren tai veisun.

”Onnellinen se, joka on löytänyt viisauden, se joka on tavoittanut tiedon, sillä parempi on viisaus kuin hopea, tuottoisampi on tieto kuin kulta. Se voittaa korallit kalleudessa, mitkään aarteet eivät vedä sille vertaa. Sen oikeassa kädessä on pitkä ikä, vasemmassa rikkaus ja kunnia. Sen tiet ovat suloisia teitä, sen polut onnen polkuja. Se on elämän puu niille, jotka siihen tarttuvat – onnellinen, ken pitää siitä kiinni.”
Sananl. 3:13-18

Tehtävä: Miettikää, mistä haluaisitte kiittää. Esimerkiksi: Hyvä Jumala, tänään haluan kiittää siitä... Kirjoittakaa lyhyt kiitosrukouksenne lehdelle ja tulkkaa kiinnittämään lehti rukouksenpuuhun TAI pitäkää lehti mukanaan vaelluksen loppuun asti. Toimikaa kaikessa rauhassa, ei ole kiire.

Rukoillaan yhdessä (esimerkiksi):

Jumala,

Ruoki meitä rakkaudellasi.

Anna meille voimaa heijastaa Sinun rakkauttasi muihin ihmisiin lähellä ja kaukana.

Poikasi Jeesus opetti meitä rakastamaan lähimmäisiämme.

Me haluamme noudattaa hänen esimerkkiään.

Tarvitsemme siihen rohkeutta ja Sinun rakkauttasi.

Muista niitä nuoria, joiden asiat eivät ole yhtä hyvin kuin minulla.

Heitä, jotka kärsivät yksinäisyydestä, rakkauden puutteesta ja nälästä.

Tue niitä ihmisiä, jotka pyrkivät tekemään näiden nuorten elämästä paremman.

Anna maailman johtajille viisautta ja rohkeutta tekoihin, jotta jokaisen nuoren oikeus merkitykselliseen ja rakkaudentäyteiseen elämään toteutuisi.

Aamen.

Rukous: Suvi Mikkanen, Laura Kajala

Veisu nro. 98 Tuulien teitä tai nro. 101 Siunaa koko maailmaa

Minna Törrönen, Laura Kajala

9 Purku

Nuoret saavat purkaa tunteensa pysähtymispaikoista muiden kanssa ja voivat vertailla kokemuksiaan. Tavoitteena on, että pysähtymispaikoilla kohdatut asiat eivät jää painamaan liikaa kenenkään mieltä, ja että vaellusryhmä voi yhdessä käsitellä vaelluksesta heränneitä kysymyksiä, ajatuksia ja tunteja. Kaikkia purkuharjoituksia ei ole pakko tehdä, mutta niistä olisi hyvä valita muutamia toisiaan täydentäviä tehtäviä ja pohdintoja.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Fiilisjana

Määrittele tilaan jana (esim. seinästä seinään). Janojen päissä olevat vastaukset vaihtelevat ja nuorten on pakko hieman liikkua. Esitä yksi kysymys kerrallaan ja kehoita nuoria valitsemaan janalta se kohta, joka vastaa heidän omaa kokemustaan. Janat voidaan purkaa pareittain tai pienissä ryhmissä lähellä seisovien kanssa keskustellen tai yhteisesti vaikka haastatteleamalla muutamaa nuorta, jotka seisovat eri kohdissa janaa.

- Millainen fiilis pysähtymispaikoista jäi?	Mielenkiintoisia juttuja – Evvk
- Mielenpiteeni kehitysyhteistyöstä muuttui vaelluksen aikana.	Kyllä – Ei
- Ymmärrän, mitä kansainvälinen diakonia tarkoittaa.	Kyllä – Ei
- Näkemämme / Kuulemamme tarinat auttoivat ymmärtämisessä.	Kyllä – Ei
- Koin ymmärtäväni erilaisia syitä köyhyyteen.	Kyllä - Ei
- Minkälainen oloni on nyt?	Toiveikas – Toivoton
- Minulla on sellainen olo, että voin itse tehdä asioille jotain.	Kyllä – Ei

Lauseiden jatkaminen

Kirjoita lauseiden alut etukäteen isoille papereille tai pahveille, yksi lause/paperi. Levitä paperit ympäri huonetta ja jaa jokaiselle nuorelle kynä. Anna nuorten vapaasti kiertää huoneessa jatkamassa lauseita. Käykää lopuksi yhdessä läpi, mitä papereille on kirjoitettu.

Filmit Guatemalasta olivat...

Sovinnon puun valmistelu oli mielestäni...

Kansainvälinen diakonia...

Opin, että kehitysyhteistyö...

Vaelluksen jälkeen minusta tuntuu...

Jäin pohtimaan...

Haluaisin kysyä...

Ilmastonmuutos on...

Ruokaturva tarkoittaa, että...

Minä haluaisin, että...

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Rippileirin jälkeen tahdon...

Jne.

Fläppityöskentely

Toteutetaan orientaatio-vaiheen fläppipaperi-työskentely uudestaan (4.3). Pohditaan, onko jokin muuttunut ja jos on, niin mikä? Mitä uusia ajatuksia kansainvälisestä diakoniasta, kehitysyhteistyöstä ja lähimmäisenrakkaudesta tulee esille?

Paripohdinta

Anna nuorille tehtäväksi pohtia pareittain mitä diakonia on ja miksi sitä tehdään. Muutaman minuutin pohdinnan jälkeen pyydä nuoria kertomaan omin sanoin mihin tulokseen he tulivat.

What would Jesus do?

Ohjaaja jakaa nuoret ja isokset 2-4 hengen ryhmiin ja antaa jokaiselle yhden Toivon vaelluksen käsittelemän ongelman. Nuoret pohtivat ryhmissä, että mitä Jeesus tekisi ongelmalle tai asialle, jos hän eläisi tänä päivänä. Esimerkiksi: Aliravitsemus, maa- ja metsätalouden ongelmallisuus, köyhyys, ilmastonmuutos, monikansalliset yritykset, luonnonkatastrofit, naisten ja tyttöjen asema, koulutus, maanviljely, velka... Käydään läpi nuorten ajatuksia yhdessä.

Mielipiteitä!

Keskustellaan apukysymyksien avulla Toivon vaelluksesta heränneistä ajatuksista:

- Mistä ihmisarvo mielestäsi tulee; Jumalalta, kulttuurista, yhteisistä sopimuksista vai jostain muusta?
- Mistä johtuu, että kaikilla ihmisillä ruokaturva ei toteudu?
- Voiko ihminen tulla toimeen kahdella eurolla päivässä?
- Mitä ihminen tarvitsee tullakseen toimeen?
- Pitäisikö länsimaiden jakaa enemmän hyvinvoinnistaan kehitysmaalle?
- Pitäisikö kaikilla olla samanlainen elintaso kuin suurimmalla osalla ihmisistä länsimaissa?
- Mistä ihmisten kärsimykset johtuvat?
- Voiko köyhä olla onnellisempi kuin rikas?

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

- Mikä tekee sinut onnelliseksi?
- Olisitko valmis tinkimään omasta elintasostasi? Miten?
- Onko lähimmäisenrakkaus tärkeää? Miksi?

Asennejana

Määrittele tilaan jana (esim. seinästä seinään), jonka toisessa päässä on kyllä ja toisessa ei. Esitä sitten yksi väittämä kerrallaan ja kehoita nuoria valitsemaan janalta se kohta, joka vastaa omaa näkemystä. Janat voidaan purkaa pareittain tai pienissä ryhmissä lähellä seisovien kanssa keskustellen tai yhteisesti vaikka haastatteleamalla muutamaa nuorta, jotka seisovat eri kohdissa janaa. Miksi? on hyvä kysymys.

- Köyhä voi olla onnellisempi kuin rikas.
- Ihminen tulee toimeen kahdella eurolla päivässä.
- Meidän täytyy yrittää muuttaa maailmaa oikeudenmukaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi.
- Länsimaiden pitäisi jakaa enemmän hyvinvoinnistaan kehitysmaille.
- Ulkomaalaisten auttaminen on pois suomalaisten auttamiselta
- Haluan yrittää auttaa kaukanakin asuvia lähimmäisiä.
- Muiden auttaminen tuntuu vaikealta
- Olisin valmis tinkimään elintasostani auttaakseni muita.
- En tiedä, miten voisin auttaa muita
- Lähimmäisenrakkaus on tärkeää.

Draamaa!

Nuoret valmistavat lyhyet näytelmät jostain Toivon vaelluksen pysähtymispaikkojen aiheesta. Ryhmät voivat pohtia, miten heidän näytelmänsä päättyisi hyvin. Esitetyistä näytelmistä voidaan keskustella koko ripariyhmän kanssa ja pohtia, onko onnellinen loppu todennäköinen. Miksi tai miksei? Mitä asialle voisi tehdä?

Maalaus

Nuoret maalaavat tai piirtävät vaelluksen herättämistä tunteista ja kokemuksista. Maalauksia voidaan myöhemmin käyttää päätös-, konfirmaatio- tai nuorten jumalanpalveluksen alttarilla tai alttareilla (vrt. Tuomas-messu), tai niistä voidaan järjestää näyttely esimerkiksi vierailupäivän ajaksi.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Sadutus

Toteutetaan Sadutus-metodi liittyen Toivon vaelluksessa koettuihin asioihin. Sadutuksen idea on antaa kertojalle mahdollisuus kertoa omista ajatuksistaan, toiveistaan, unelmistaan, arkielämän todellisista tai fantasiamaailman kuvitelluista tapahtumista – mistä hän sitten haluaakin kertoa. Tarvitaan vain kynä ja paperia sekä avoin mieli. Työskentely toteutetaan pareittain. Kuuntelija kirjaa ylös kuulemansa, sanasta sanaan niin kuin kertoja sen kertoo. Tämän jälkeen kuuntelija eli saduttaja lukee kirjoitetun tarinan ääneen kertojalle, joka voi tehdä siihen haluamiaan muutoksia. Tarinan pituudella ei ole merkitystä. Kertoja saa päättää, miten tarinaa käytetään. Kun tarina on kerrottu, vaihdetaan rooleja. Kertojasta tulee saduttaja ja saduttajasta kertoja. Lopuksi voidaan lukea muutamia tarinoita, kertojien luvalla, koko ryhmälle.

Sadutusohje: ”Kerro satu tai juttu liittyen tuntemuksiisi tai kokemuksiisi Toivon vaelluksesta. Kirjaan sen ylös juuri niin kuin sanot. Sen jälkeen luen kertomasi sinulle ja voit halutessasi korjata sitä.”

Film café

Järjestetään Film café valitun lyhytohjelman sisällöstä.

Ennen filmiä jokainen vaeltaja saa yhden kysymyksen tai pohdintatehtävän, mikä antaa hänelle näkökulman filmin seuraamista varten. Isosryhmän sisällä jokaisella vaeltajalla tulisi olla eri kysymys. Ohjaaja pyytää vaeltajia toimimaan ensin itsenäisesti ja filmin jälkeen isosryhmissä.

Vaeltajat seuraavat lyhytohjelman oman kysymyksensä näkökulmasta ja valmistautuvat kertomaan ajatuksiaan ja vastauksiaan isosryhmän muille jäsenille filmin jälkeen. Vastaukset voi kirjata muistiinpanoihin. Filmin loputtua vaeltajat käyvät kysymyksensä läpi ryhmissä, kertovat vastauksensa ja pohtivat esiin nousseita ajatuksiaan. Tarkoituksena on keskustella ja vaihdella ajatuksia. Tämän jälkeen työntekijä voi ohjata koko ryhmän keskustelua filmistä nousseista ajatuksista, mikäli vaelletaan yhdessä isossa ryhmässä.

Vaeltajille jaettavia kysymyksiä:

Filmi

Katsotaan joku aiheeseen liittyvä filmi-, konsertti- tai YouTube-klippi tai useampikin:

Kirkon Ulkomaanavun Youtube-sivut,
Nenäpäiväsketsit (tai Comic Relief),
Hands that feed (Haiti),
Live Aid,
The Girl in the Café, ...

Isä Meidän

Jaetaan Isä Meidän – rukous osiin ja pyydetään jokaista nuorta valitsemaan oma suosikkinsa rukouksen lauseista. Muodostetaan ryhmät tämän perusteella ja käydään niissä läpi, miksi juuri kyseinen kohta tässä

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

rukouksessa tuntuu tärkeältä. Tämän jälkeen keskustellaan yhdessä, mitä muut ovat valinneet. Pohditaan, vaikuttiko Toivon vaellus valintaan ja jos, niin miksi.

Rukouksenpuu

Kootaan rukouksenpuu salin tai kappelin seinälle. Luetaan muutamia rukouksia puusta, jonka jälkeen rukoillaan yhteen ääneen Isä Meidän – rukous. Rukouksenpuun rukouksia voi hyödyntää rippileirin hartauksissa, jumalanpalveluksissa tai konfirmaatiomessun esirukouksessa. Rukouksenpuu on keskeinen elementti Toivon vaelluksen messussa.

Rukousvaelluksella Toivon vaellus päätetään veisuun nro. 35 Tartu käteen Jumalan tai nro. 124 Ilta pimenee.

Ideariihi

Jaa jokaiselle isosryhmälle nippu erilaisia esitteitä ja lehtiä, joista löytyy ideoita siihen mitä itse kukin voi tehdä auttaakseen kaukana asuvaa lähimmäistä. Esitteitä voi tilata esim. seurakunnan yhteyshenkilön avulla Kirkon Ulkomaanavusta. Ryhmien tehtävänä on keksiä mahdollisimman monta toimintaideaa. Myös muut kuin esitteistä löytyvät ideat ovat suotavia. Ideat voidaan koota joko tavallisesti keskustelemalla tai hieman kilpailuhenkisesti niin, että jokainen ryhmä saa vuorollaan sanoa yhden idean. Ideat kirjoitetaan taululle tai fläpille. Kun ryhmällä ei enää ole mielessään yhtään uutta ideaa, se tippuu pelistä. Eniten ideoita keksinyt ryhmä voittaa ja saa mainetta ja kunniaa.

www.kirkonulkomaanapu.fi

www.tekojakampanja.fi

www.changemaker.fi

www.toisenlainenlahja.fi

www.naistenpankki.fi

Miten tästä eteenpäin?

Ei tarvitse matkustaa toiselle puolelle maapalloa osallistuakseen toimintaan paremman maailman puolesta. Myös kotimaassa voi toimia! Moni rippikoululainen voi jo olla mukana jossakin järjestössä, joka käsittelee kansainvälisen diakonian teemoja ja jopa toimii niiden hyväksi. Joillekin asia voi kuitenkin tulla täysin uutena mahdollisuutena ja onkin tärkeää, että nuoret tiedostavat missä ja miten juuri he, perheen, kaverin tai kaveriporukan kanssa voivat toimia kansainvälisen diakonian hyväksi.

Kirkon Ulkomaanapu

Kirkon Ulkomaanavun nettisivuilta löydät monia eri tapoja auttaa. Nuorelle ajankohtaisia keinoja voi olla esimerkiksi sähköisen Tekoja-lehden tilaaminen (ilmainen) ja tätä kautta kehitysyhteistyötiedon omaksuminen ja siitä kavereille kertominen.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Nuori voi osallistua Facebookissa esimerkiksi Tekoja-kampanjaan ja täten levittää sanaa ruokaturvasta ystävilleen ja tutuilleen ja näin vaikuttaa lähimmäistensä tietoisuuteen asiasta. Facebookissa toimii mm. Tekoja-kampanjan Lusikkaliike, Kirkon Ulkomaanapu, Changemaker, Toisenlainen lahja ja Naisten Pankki.

Konfirmaatiomessun kolehdin voi kerätä Toisenlaisen lahjan hyväksi. Rippikoululaiset voivat kolehdin määrän tietäessään päättää itse, kuinka monta erilaista lahjaa kolehdilla halutaan ostaa. Lahjoilla voi sitten ilahduttaa esimerkiksi paikallisen palvelukodin asukkaita tai haastaa paikallisia yrityksiä ostamaan asiakkailleen joululahjoiksi ammatteja, koulutuksia tai kaivoja! Toisenlainen lahja on myös hyvä idea kaverin syntymäpäivänä. Jo muutamalla eurolla voi ostaa kaverille vaikka koulupuvun tai huovan. Toisenlaisia Lahjoja toimitetaan useisiin Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan maihin, joissa Kirkon Ulkomaanapu tekee kehitysyhteistyötä. Lahjat on jaettu eri teemoihin, joita ovat: Ympäristö ja vesi, Katastrofiapu, Koulutus ja oikeudet sekä Toimeentulo. www.toisenlainenlahja.fi

Lisää auttamisen ja mukana olon keinoja löydät sivuilta www.kirkonulkomaanapu.fi

Changemaker

Changemaker on Kirkon Ulkomaanavun nuorisoverkosto. Se tarjoaa vapaaehtois- ja vaikuttamistoiminnan mahdollisuuksia kehityskysymyksistä kiinnostuneille nuorille. Changemaker pyrkii toiminnassaan puuttumaan köyhyyden ja epäoikeudenmukaisuuden rakenteellisiin syihin. Changemakereita yhdistää halu vaikuttaa maailman kehitysongelmiin ja edistää globaalia oikeudenmukaisuutta käytännöllisin ja luovin keinoin.

"Meidän sukupolvemme on tietoinen kehitysongelmista ja epäoikeudenmukaisuudesta. Käytännön toiminta asioihin puuttumiseksi sen sijaan on usein vaikeampaa. Changemakerit uskovat kuitenkin, että koska ongelmat ovat ihmisten aiheuttamia, ihmiset itse voivat myös muuttaa maailmaa", sanoo verkoston jäsen Minna Mannert.

Changemakerin on vaikuttamiskampanjoidensa avulla tiedottanut mm. EU:n vientitukien luomista ongelmista kehitysmaiden talouksille sekä elektroniikkateollisuuden raaka-aine-kauppojen vaikutuksista kehitysmaissa käynnissä oleviin konflikteihin.

Kirkon Ulkomaanavun toiminta-ajatus ja arvot ovat Changemakerin toiminnan taustalla. Perustana on kansainvälisen diakonian ajatus. Changemaker toimii yhteistyössä samoihin päämääriin pyrkivien tahojen kanssa uskontoon tai vakaumukseen katsomatta.

Tällä hetkellä Changemakerin paikallisryhmiä toimii mm. Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Joensuussa, Laihiolla, Kirkkonummella, Turussa, Sotkamossa ja Tampereella. Lähimmän paikallisryhmän tiedot löytyvät sivuilta www.changemaker.fi. Seurakunnassa voi myös perustaa uuden paikallisryhmän!

www.changemaker.fi

Yhteisvastuukeräys

Oletko arkienkeli? Yhteisvastuukeräys on usein osa rippikoulua. Nuoret ympäri Suomea osallistuvat

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

keräykseen heikoimpien avuksi. Yhteisvastuukeräyksen tueksi voi myös ostaa pieniä lahjoja vaikka kaverille tai perheenjäsenille. Keväällä 2011 keräys toteutetaan suomalaisten ja mosambikilaisten nuorten yksinäisyyden torjumiseksi.

Kolehtilahjoitukset

Nuoret voi osallistaa päätöksentekoon siitä, mitä konfirmaatiomessun kolehtirahoilla tehdään. Kolehti voidaan osoittaa esimerkiksi Toisenlaisten Lahjojen hyväksi (nuoret voivat jakaa kolehdin lahjoiksi haluamallaan tavalla), Naisten Pankille tai Yhteisvastuukeräykseen. Näin ollen nuorille jää olo, että myös heillä on mahdollisuus vaikuttaa.

Vuonna 2008 Espoon seurakuntien rippikoulut lahjoittivat kaikista konfirmaatiomessukolehdeista saadut varat, yhteensä yli 36 000 euroa, Kirkon Ulkomaanavun kautta Kambodzhaan, missä saaduilla varoilla rakennettiin koulu.

Mahdollisista kehitysyhteistyöprojekteista sekä niiden rahoituksesta saa lisätietoa Kirkon Ulkomaanavun sivuilta vuoden 2011 alusta lähtien. www.kirkonulkomaanapu.fi/seurakunnat

Selvitä, miten voi hakeutua Reilun kaupan seurakunnaksi.

Miten Kirkon ympäristödiplomi laitetaan vireille?

Suvi Mikkonen, Laura Kajala

Lähteet:

Muuta maailmaa

kirkonulkomaanapu.fi

changemaker.fi

toisenlainenlahja.fi

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

10 Toivon vaellus -messu

Toivon vaelluksen messu on vaellukseen osallistuneiden yhteinen jumalanpalvelus, jossa on otettu huomioon nuoret ja heidän osallistamisensa messun valmisteluihin. Tarkoituksena on antaa Toivon vaellukseen osallistuneille kokonaisvaltainen pyhiinvaelluksen ja Pyhän kokemus.

Messua voidaan viettää rippikoulun päiväjumalanpalveluksena, jonkin sunnuntain pääjumalanpalveluksena tai vaikkapa Tuomas- ja konfirmaatiomessun pohjana. Raamatuntekstit voidaan valita vapaasti kunkin pyhän teksteistä tai tässä kaavassa annetuista ehdotuksista. Toivon vaellus-messun voi järjestää myös sanajumalanpalveluksena, mikäli vaellukseen osallistujat eivät ole konfirmoituja. Tällöin jätetään ehtoollisosa pois ja Isä meidän – rukous luetaan yhteisen esirukouksen aamenen jälkeen.

I Johdanto

1. Alkulaulu

Palvelutehtävissä toimivat voivat saapua kuoriin ristikulkueena. Tällöin seurakunta seisoo.

Veisu 37 Pyhiinvaeltajan laulu TAI

Veisu 39 Ylitse merten TAI

Virsi 509

2. Alkusiunaus

Lausutaan alkusiunaus.

L: Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

S: Aamen

L: Herra olkoon teidän kanssanne

S: Niin myös sinun henkesi kanssa.

3. Johdantosanat

Johdantosanat voidaan laatia myös nuorten, esimerkiksi isosryhmän toimesta.

Rakkaat nuoret

Jumalan lapsiksi kastettuina voimme tulla taivaan Isän eteen.

Tänään saamme kiittää häntä jokapäiväisestä leivästä ja meille annetusta hyvästä, tuoda hänelle ilomme ja myös huolemme lähellä ja kaukana asuvista lähimmäisistä.

Saamme tuoda hänelle yhteiset asiamme ja suunnitelmamme paremmasta maailmasta.

Saamme olla uupuneita vaelluksen jälkeen ja rukoilla häneltä neuvoa, johdatusta ja uutta voimaa elämäämme ja lähimmäisten tukemiseen. Taivaan isä on lähellä myös niitä, joille jokapäiväinen leipä tai oikeus ilmasta oma mielipiteensä ei toteudu.

Jumala on vaelluksen aikana puhutellut meitä sanallaan (ja kutsuu meitä tänään ehtoollispöytään). Hän tarjoaa meille anteeksiantoaan Poikansa Jeesuksen Kristuksen tähden. Siksi tunnustamme hänelle syntimme veisun ... avulla.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

4. Yhteinen rippi

Synnintunnustuksena voidaan käyttää veisua tai virttä. Rippi ja kiitosrukous voidaan laatia nuorten toimesta tai käyttää annettuja vaihtoehtoja.

Synnintunnustus

Veisu 53 Synnintunnustus TAI

Veisu 55 Kuule minun ääneni TAI

Herra,

Sinä olet valo, mutta en ole katsonut sinua.

Sinä olet tie, mutta en ole seurannut sinua.

Sinä olet totuus, mutta en ole pysynyt sinussa.

Sinä olet elämä, mutta en ole tunnustanut sitä.

Sinä olet opastajani, mutta en ole totellut sinua.

Ja kuitenkin, Herra,

kun teen väärin ja turmelen elämäni,

olen onneton ja syytän sinua.

Herra, anna minulle anteeksi

ja sytytä minussa rakkaus,

joka ohjaa oikeisiin tekoihin

kaikkia luotujasi kohtaan.

Tätä pyydän Jeesuksen Kristuksen tähden.

Synninpäästö

Jos me vaellamme valossa,

niin kuin hän itse on valossa,

on meillä yhteys toisiimme,

ja Jumala antaa syntimme anteeksi

poikansa Jeesuksen Kristuksen tähden.

Kiitosrukous

Kaikkivaltias Jumala, taivaan ja maan Herra.

Kiitos tämän päivän ateriasta ja siitä, että me täällä olemme saaneet jokapäiväisen leipämme.

Tiedämme, että olet kanssamme huomennakin ja annat meille ruokaa.

Opeta meitä käyttämään maan ja meren antimia niin, ettemme itsekkyydessämme tuhoa elämää, vaan varjelemme elämisen mahdollisuudet myös seuraaville sukupolville.

Me tuomme sinulle nöyrän kiitoksen siitä,

että kannat rakkaudessasi huolta koko luomakunnasta.

Me olemme tänään elossa, meidän elämällämme täytyy olla tarkoitus.

Täyttäköön rauha sydämemme, maailmamme ja koko luomakuntamme.

Kuule meitä Poikasi Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme tähden.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Aamen.

5. Herra armahda

S: Herra, armahda meitä.
Kristus, armahda meitä.
Herra, armahda meitä.

6. Kunnia

E: Kunnia Jumalalle korkeuksissa,
S: maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.

Kiitoslaulu

Veisu 111 Vuorilaulu TAI

Veisu 115 Shine, Jesus, Shine TAI

Virsi 135

7. Päivän rukous

Rukouskehotus ja seurakunnan aamen lausutaan. Rukous voidaan laatia nuorten toimesta tai käyttää annettua vaihtoehtoa. Rukouksenpuun lehtiä voi käyttää tässä yhteydessä.

L: Rukoilkaamme.

Rukous

S: Aamen.

Franciscus Assisilaisen rukous

Vapahtaja, tee minusta rauhasi välikappale; niin että sinne,
missä on vihaa, toisin rakkauden,
missä loukkausta, toisin anteeksiannon,
missä epäsopua, toisin yksimielisyyden,
missä erehdystä, osoittaisin totuuden,
missä epäilystä, auttaisin uskoon,
missä epätoivoa, nostaisin luottamuksen,
missä pimeyttä, loisin Sinun valoasi,
missä surua, virittäisin ilon ja lohdutuksen.
Niin että, oi Mestari,
en yrittäisi niin paljon etsiä lohdutusta kuin lohduttaa muita,
hakea ymmärrystä kuin ymmärtää toisia,
pyytää rakkautta kuin rakastaa muita.
Sillä antaessaan saa,
kadottaessaan löytää,
unohtaessaan saa anteeksi,
kuollessaan nousee iankaikkiseen elämään.
Aamen.

II Sana

8. Lukukappale

Lukija ilmoittaa raamatunkohdan. Seurakunta kuuntelee istuen.

Jes. 58:6 – 11 TAI

Aam. 5:7 – 14 TAI

3. Moos. 19:33 – 34

9. Laulu

Veisu 101/ Virsi 501 Siunaa koko maailmaa TAI

Veisu 23 Jokapäiväinen leipä

10. Evankeliumi

Seurakunta kuuntelee seisten.

Luuk. 10:25 – 37 TAI

Matt. 22:34 – 40 TAI

Luuk. 7:11 – 17

11. Saarna

Saarnassa voidaan käyttää annettua juurta tai sen osia. Saarna voidaan tehdä myös nuorten toimesta.

Toivon vaellus on päättynyt. Olemme kokoontuneet viettämään yhdessä jumalanpalvelusta. Mielessä pyörii kysymyksiä ja pohdintoja. ”Miksi joillain on paljon ja joillain paljon vähemmän? Mitä minä voin tehdä? Ei minullakaan ole paljoa.” Maailman vääryyksiä vastaan taistelu ei ole helppoa. On helpompi ottaa vastaan kuin antaa toiselle. Vielä vaikeampaa on jakaa vieraille. Kuitenkin jokainen ihminen on Jumalan kuva ja Jumala kantaa erityistä huolta köyhistä ja haavoittuvista.

Miten minun valintani vaikuttavat johonkin samanikäiseen toisella puolella maapalloa? Kenellä on mahdollisuus tehdä valintoja? Elämänvalinnat ovat vaikeita! Vain harvoin on selkeää ja helppoa valita oikean ja väärän väliltä. Välillä on vaikeaa ymmärtää, että joku arkinenkin valinta voi olla väärin. Kaikilla valinnoilla on kuitenkin seurauksensa. Armo on sitä, että väärätkin valinnat voi saada anteeksi. Aikuisiksi kasvaminen on vastuun ottamista omista valinnoista. Vapaus ja vastuu kulkevat aina käsi kädessä. Voimme kuitenkin rukoilla Jumalan johdatusta valintoihimme. Jumala on luvannut pitää meistä huolta.

Tarvitsemmeko me näin paljon enemmän ruokaa ja hyödykkeitä kuin muut? Pitääkö minun luopua jostakin? Pystynkö siihen? Mitä jos kaikki kuluttaisivat yhtä paljon kuin me länsimaissa? Riittäisivätkö luonnonvarat, ilmastokin muuttuu jo nyt? Miksi juuri minulla olisi suurempi oikeus kuluttaa enemmän maapallon resursseja, kuin jollain toisella? Jumala kehottaa meitä viljelemään – ja varjelemaan: varjelemaan luontoa ja varjelemaan ihmistä. Maailmassa on yli miljardi nälästä kärsivää lähimmäistä, vaikka ruokaa on riittävästi meille kaikille. Nälkä ei ole siis väistämättömyys ja keinoja tilanteen ratkaisemiseksi löytyy. Nyt kysytäänkin tahtoa.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Raamattu kehottaa meitä tekemään lähimmäisillemme sen, mitä toivoisimme itsellemme tehtävän. Se tarkoittaa, että olemme vastuussa lähimmäisestämme. Vaikka minulla tai sinulla ei olisi paljoa, on meillä kuitenkin erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa kuin mitä sadoilla miljoonilla muilla nuorilla ympäri maailmaa. Onni siitä, ettemme tällä hetkellä näe nälkää, tee työtä liian pienellä korvauksella tai ole sodassa, tuo myös vastuun paremman maailman rakentamisesta. Jokainen meistä voi tehdä jotain. Yhdessä kaukana asuvan lähimmäisen kanssa on meille suotu mahdollisuus parantaa maailmaa.

Kirkon Ulkomaanavun yhteydessä toimivan nuorten verkoston, Changemakerin mottona on ”Totta kai voimme muuttaa maailmaa. Olisi naiivia kuvitella toisin.” Tämä ajatus on radikaalisti erilainen verrattuna yleiseen, kyyniseen ajatukseen siitä, ettei maailmaa olisi mahdollista muuttaa. Mutta ihmisellä, kaikilla meillä, on kyky rakentaa tai hajottaa. Kristus kutsuu meitä rakentamaan ja pitämään huolta toisistamme. Kun rakastamme lähimmäistämme niin kuin itseämme, puramme epäoikeudenmukaisuutta ja kärsimystä.

Mikään ei muutu, jos me emme muutu. Jotta syntyy tahtoa muutokseen, on ongelmista puhuttava: kotona, koulussa, seurakunnissa, kirkossa ja politiikassa. Ole sinä yksi puhuja – ja tekijä. Jesaja kirjoittaa: ”Jos annat nälkäiselle omastasi ja ravitset sen, joka kärsii puutetta, niin sinun pimeyteesi koittaa valo.” (Jes. 58:10) Ruoka ja valikoimaton ihmisarvo kuuluvat kaikille. Koko ihmiskunnalle. Teoilla, rohkeudella ja yhdessä toimimalla voimme saada paljon aikaan. Maailman muuttaminen on mahdollista – Jumalan armon avulla ja hänen työtovereinaan.

12. Uskontunnustus

Minä uskon Jumalaan,
Isään, Kaikkivaltiaaseen,
taivaan ja maan Luojaan,

ja Jeesukseen Kristukseen,
Jumalana ainoaan Poikaan, meidän Herraamme,
joka sikisi Pyhästä Hengestä,
syntyi neitsyt Mariasta,
kärsi Pontius Pilatuksen aikana,
ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin,
astui alas tuonelaan,
nousi kolmantena päivänä kuolleista,
astui ylös taivasiin,
istuu Jumalan, Isän, Kaikkivaltiaan, oikealla puolella
ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita,

ja Pyhään Henkeen,
pyhän, yhteisen seurakunnan,
pyhain yhteyden,
syntien anteeksiantamisen,

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

ruumiin ylösnousemisen
ja iankaikkisen elämän.

13. Laulu

Veisu 27 Maailman kaikissa kylissä TAI
Veisu 36 Kahden maan kansalainen TAI
Virsi 516

14. Yhteinen esirukous

Voidaan valmistella yhdessä nuorten kanssa. Pohjana voidaan käyttää Rukouksenpuun rukouksia tai jompaakumpaa annetuista vaihtoehdoista.

E: Rukoilemme nyt yhteisten asioiden puolesta.
-Rukous
S: Aamen.

Jumala,
sinä puhuttelet meitä ja herätät meissä uskon.
Pyydämme sinulta herkkyyttä ja kuuliaisuutta,
että tajuaisimme läsnäolosi maailmassa.

Anna meille viisautta hoitaa luonnon rikkauksia niin,
että seuraavienkin sukupolvien olisi hyvä elää täällä.

Rukoilemme sinua kärsivien ja pelossa elävien puolesta,
sodan jalkoihin joutuneiden puolesta
ja niiden puolesta, joita kidutetaan.

Rukoilemme kaikkien riistettyjen kansojen puolesta,
köyhien ja sorrettujen ja kaikkien niiden puolesta,
joita halveksitaan heidän erilaisuutensa tähden.

Anna meille rohkeutta toimia kärsimyksen lievittämiseksi ja osoita meille keinot siihen.

Anna meille kaikille rauhan nälkä ja oikeudenmukaisuuden jano.
Tee meistä armahtavia ja anna meille rohkeutta kohdata toisen ihmisen tuska.
Rukoilemme sinua lähellä ja kaukana asuvien lähimmäisten puolesta. Anna heille toivoa.

Rukoilemme valtaa käyttäville viisautta nähdä jokaisen elämän korvaamaton arvo.
Ava niiden silmät, jotka eivät huomaa vastuutaan,
niiden korvat, jotka eivät kuule maan hiljaisten ääntä.
Vapauta meidät itsekkyydestä ja oman edun tavoittelusta, kun teemme päätöksiä.

Rukoilemme kansamme ja koko maailman puolesta.
Anna rauhan, oikeudenmukaisuuden ja vapauden voittoa.

Sinä olet meidät luonut,
sinä pidät yllä elämäämme.
Sinä tunnet meidät ja annat meille armon.
Sinä lohdutat meitä kuin äiti lastaan,

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

kuin isä sinä suljet meidät syliisi.
Me jätämme itsemme sinun hoitoosi.
Turvaa matkamme.
Armahda meitä.
Aamen.

TAI

Myötätunnon Jumala,
me olemme huolissamme viattomien kärsimyksestä.
Anna koettelemusten hellittää Guatemalassa, Kambodzhassa, Haitissa ja Mosambikissa.
Siunaa kaikkia kansoja, heidän ihmisarvoaan, kulttuuriaan ja voimiaan.
Valaise heidän tietään kohti oikeudenmukaisempaa elämää.

Ohjaa niiden sydäntä,
jotka etsivät ihmiskunnalle välttämätöntä rauhaa.
Koko maailma kaipaa toivoa ja rakkautta.

Johdata meidät epätoivosta toivoon, pelosta luottamukseen.
Johdata meidät vihasta rakkauteen ja sodasta rauhaan.
Siunaa meitä kaikkia jokapäiväisellä leivälläsi ja turvaa matkamme.
Armahda meitä.
Aamen.

III Ehtoollinen

Mikäli vaellukseen osallistujat eivät ole konfirmoituja, tähän väliin kuuluva ehtoollinen, siihen liittyvät virret, musiikit ja laulut jäävät messussa pois.

15. Uhrivirsi

Kerätään kolehti esimerkiksi Toisenlaisten Lahjojen tai jonkin Kirkon Ulkomaanavun kehitysyhteistyöprojektin avuksi. Nuoret olisi hyvä osallistaa päätöksentekoon koskien päätöstä kolehtirahojen kohteesta ja jaosta. Näin heille jää tunne, että he ovat konkreettisesti olleet kaukana asuvien lähimmäisten apuna ja näin ollen toteuttaneet kansainvälistä diakoniaa. Lisätietoja www.toisenlainenlahja.fi ja www.kirkonulkomaanapu.fi/seurakunnat.

Veisu 2 Sama taivas, sama maa TAI
Veisu 1 Katson sinun kättesi töitä TAI
Virsi 511

16. Ehtoollisrukous

L: Kiittäkäämme Herraa, Jumalaamme.

Pyhä

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Rukous ja asetussanat.

Taivaallinen Isä, sinä olet luonut kaiken hyväksi. Rakkaudessasi lähetit Poikasi Jeesuksen meidän kaikkien ystäväksi ja pelastajaksi. Hyvänä Paimenena hän auttoi kaikkia ja antoi henkensä meidän puolestamme. Hän kuoli ristillä, jotta me saisimme anteeksiannon ilon. Hän nousi ylös haudasta, jotta me saisimme elää ikuisesti. Hän antoi ehtoollisen Jumalan perheväen yhteiseksi kiitosateriaksi.

Herramme Jeesus Kristus, sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän, siunasi, mursi ja antoi sen opetuslapsilleen sanoen: Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. Tehkää se minun muistokseni.

Samoin hän otti maljan, kiitti ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä, te kaikki. Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne syntien anteeksiantamiseksi. Niin usein kun te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni.

Taivaan Isä. Me iloitsemme kaikesta siitä, mitä Jeesus on tehnyt meidän puolestamme. Anna meille Pyhä Henkesi, niin että uskoen otamme vastaan Jeesuksen ehtoollisessa.

Kiitos suuresta lahjastasi.

S: Amen.

17. Isä meidän

18. Herran rauha

Lausutaan vuorolaulu. Tämän jälkeen nuoria voidaan kehottaa rauhan toivottamiseen toisilleen.

L: Herran rauha olkoon teidän kanssanne.

S: Niin myös sinun henkesi kanssa.

19. Jumalan Karitsa

20. Ehtoollisen vietto

Kutsu

L: Jeesus sanoo: "Tulkaa minun luokseni."

Ateria

Aterian aikana voi laulaa esimerkiksi veisukirjasta jo vaellukselta tuttuja lauluja:

Veisut 8, 77, 94, 98, 1...

Virret 515, 508, 600...

Päätössanat

L: Herramme Jeesus Kristus vahvistakoon meitä elämään uskossa, toivossa ja rakkaudessa.

S: Amen.

21. Kiitosrukous

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Veisu 104 Elämä on nyt TAI
Virsi 338: 3

IV Päätös

22. Siunaus

Luetaan Herran siunaus yhteen ääneen me-muodossa.

Herra siunatkoon meitä ja varjelkoon meitä.

Herra kirkastakoon kasvonsa meille
ja olkoon meille armollinen.

Herra kääntäköön kasvonsa meidän puoleemme
ja antakoon meille rauhan.

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Aamen.

23. Päätösmusiikki

Veisu 35 Tartu käteen Jumalan TAI

Veisu 124 Ilta pimenee TAI

Veisu 98 Tuulien teitä TAI

Virsi 597 TAI 310: 5-8

Lähteet:

Kirkkokäsikirja

Evankeliumikirja

Toivon vaellus – rippikoulumateriaali

Tekoja – kampanjan hartausmateriaali

www.tekojakampanja.fi

Ihan sama eilen, tänään ja ikuisesti

Vastuuviikon materiaalit, Kirkon Ulkomaanapu

Rukouksissa ja teksteissä:

Vesa Häkkinen

Laura Kajala

Ossi Kuoppala

Janne Koivisto

Johanna Maliniemi

Suvi Mikkanen

Minna Törrönen

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

11 Tietopaketit Toivon vaelluksen maista

Guatemala

Guatemala sijaitsee Väli-Amerikassa. Maasto on hyvin vuoristoista, mutta maassa on myös runsaasti sademetsää. Alueella esiintyy maanjäristyksiä ja Karibianmeren rannikko on erityisen altis hurrikaaneille ja muille trooppisille myrskyille. Ympäristön uhkia ovat valtavat metsähakkuut, eroosio sekä veden saastuminen. Guatemala on pinta-alaltaan noin kolmanneksen Suomen koosta ja asukkaita valtiossa on 13,5 miljoonaa. Maan väestöstä 40 prosenttia kuuluu eri maya-intiaaniheimoihin, ja lisäksi maassa elää pieniä näihin kuulumattomia alkuperäiskansoja. Asukkaat puhuvat espanjaa ja/tai jotakin alueen monista maya-kielistä. Miehistä 75 % ja naisista 63 % ovat lukutaitoisia. Lapsista suurin osa, noin 95 % aloittaa koulun, mutta vain 60 % jatkaa peruskoulun viimeiselle luokalle. Eliniänodote on naisilla 72 ja miehillä 68 vuotta, väestön keski-ikä on 19,7 vuotta (vrt. Suomen 42,3 vuotta).

Suurin osa väestöstä saa elantonsa maataloudesta. Guatemalan, niin kuin muidenkin Keski-Amerikan valtioiden, talous on vahvasti kiinni turismissa, tekstiiliteollisuudessa sekä kaivos- ja metsäteollisuudessa. Vapaakauppa-sopimus USA:n kanssa sekä sopimukset EU:n kanssa ovat vaikuttaneet alueen talouskehitykseen osittain positiivisesti, mutta esimerkiksi maataloustukiaisilla tuotettu ja vientitukiaisilla viety EU-maito uhkaa Keski-Amerikan omaa meijeriteollisuutta (www.kepa.fi/uutiset/7783/?searchterm=None). Ulkomailla, pääasiassa Yhdysvalloissa, asuvien guatemalalaisten rahälähetykset kotimaan läheisille muodostavat epävirallisesti suuren osan keskiluokan tuloista. Vaikka Guatemalan talouskasvu on ollut kohtalaista, on kuilu rikkaiden ja köyhien välillä valtava. 15 % väestöstä elää äärimmäisessä köyhyydessä ja alle viisivuotiaista lapsista lähes puolet on kroonisesti aliravittuja. Jopa 40 % väestöstä on julkisen tai yksityisen terveydenhuollon ulkopuolella. Hallitus järjestää ja kustantaa kuitenkin tärkeimmät rokotukset lapsille.

Guatemala on demokratia, jonka valtion päämies on presidentti. Maan perustuslaki astui voimaan vuonna 1986. Guatemalassa demokratia toimii kuitenkin heikosti, koska korruptio on yleistä ja maan väkivaltaista menneisyyttä ei juuri käsitellä. Guatemala on sitoutunut moniin ihmisoikeussopimuksiin ja julistuksiin, kuten esimerkiksi Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen, Lapsen oikeuksien julistukseen sekä Alkuperäiskansojen oikeuksien sopimukseen.

Demokratian kehitys on haasteellista myös köyhyyden ja järjestäytyneen rikollisuuden vuoksi. Maa on hyvin väkivaltainen: nuorisojengit, korruptio, ihmiskauppa, rasismi ja järjestäytynyt huumorikollisuus ovat jatkuvia ongelmia. Ihmisoikeusrikkomukset ovat arkipäivää ja oikeuslaitos on usein tehoton. Ihmiset etsivät parempaa elämää muuttamalla kaupunkiin parempien tulojen toivossa. Muuttoliikkeen sosiaaliset vaikutukset ovat vakavia perheiden hajotessa ja yhteiskunnasta irtaantumisen myötä. Turhautuminen johtaa erityisesti nuorten keskuudessa väkivallan lisääntymiseen.

Yksi Guatemalan suurimmista ongelmista on vastata globalisaation haasteisiin esimerkiksi luonnonvarojen käytön suhteen. Paine eri alueiden hyötykäyttöön on suuri ja erityisesti alkuperäisväestö kärsii tästä maanomistusongelmien vuoksi. Suuryritysten tukemat hankkeet polkevat usein asukkaiden oikeuksia sekä alueen kestäväää ja oikeudenmukaista kehitystä.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Kirkon Ulkomaanapu pyrkii Guatemalassa luonnonmukaisen maatalouden kehittämiseen ja pienviljelijöiden toimeentulon parantamiseen. Alkuperäiskansojen maataloustuotantoa vahvistetaan ympäristöystävällisellä tavalla perinteisiä menetelmiä kunnioittaen. Alkuperäiskansat osallistumista hyödyke- ja työmarkkinoihin tuetaan yhä enenevässä määrin huomioiden erityisesti nuorten tulevaisuuden näkymien parantaminen. Jo nyt ruokaturva ja ravintotietoisuus ovat parantuneet Kirkon Ulkomaanavun tukemilla alueilla, samoin tietoisuus ympäristön suojelun tärkeydestä oli voimistunut. Kirkon Ulkomaanapu työskentelee parantaakseen myös yhteisöjen mahdollisuuksia ja valmiuksia osallistua päätöksentekoon. Tässä työssä on huomioitu erityisesti naiset, nuoret ja alkuperäiskansat. Näistä hankkeista onkin jo saatu rohkaisevia tuloksia.

Lähteet:

www.kirkonulkomaanapu.fi

www.cia.gov

www.undp.org

wikipedia

Kambodzha

Kambodzhan kuningaskunta sijaitsee Kaakkois-Aasiassa, rajanaapureinaan Vietnam, Laos ja Thaimaa. Se on pinta-alaltaan 181 035 km², hieman yli puolet Suomen koosta, ja maassa on yli 14 miljoonaa asukasta. Suurin osa valtion asukkaista on khmerekä ja maan virallinen kieli on khmer. Pääuskonto on buddhalaisuus. Väestöstä suurin osa, noin 80 %, asuu maaseudulla ja saa toimeentulonsa maanviljelyksestä. Maasto on enimmäkseen tasaista, pohjoisessa ja lounaassa vuoristoista. Maan ilmasto on trooppinen. Ympäristön uhkia ovat mm. laittomat metsähakkuut, jotka ovat aiheuttaneet eroosiota ja heikentäneet paikallisen luonnon monimuotoisuutta.

Kambodzhassa teollisuus, erityisesti vientiteollisuus, on vahvasti linkittynyt mm. tekstiiliteollisuuteen maan halvan työvoiman vuoksi. Turismi on vahvassa nousussa ja suuri tulonlähde valtiolle, vaikka viime vuosien taloudellinen taantuma onkin näkynyt myös turistivirtojen pienemmässä kasvussa. Maaseutu kärsii edelleen valtavasta köyhyydestä ja infrastruktuurin puutteesta.

Kambodzhan lähihistoriaa ovat leimanneet levottomuudet, vallankaappaukset ja punakhmerien väkivalta. Vuonna 1993 järjestettyjen demokraattisten vaalien jälkeen Kambodzha avautui jälleen ulkomaailmalle pitkän ja vaikean eristäytymisen kauden jälkeen. Viime aikojen kehityksestä huolimatta Kambodzhan talous kärsii yhä vuosikymmenien sisällissodasta ja levottomuuksista: noin 68 % väestöstä elää alle kahdella dollarilla päivässä.

Eliniänodote on 62,1 vuotta. Noin 90 % lapsista aloittaa peruskoulun, mutta vain puolet heistä suorittaa koulun loppuun asti. Asukkaista lukutaitoisia on 73,6 %. Maaseudulla asukkaat joutuvat kohtaamaan päivittäin maamiinon tuomat haasteet. Kambodzha on yksi maailman eniten miinoitetuista maista. Lisäksi köyhien ongelmia ovat ruokapula, sairaudet, maan anastukset ja veden huono saanti.

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Kambodzha on luokiteltu kroonisesti ruokaturvan puutteesta kärsiväksi maaksi, lukuun ottamatta kahta maakuntaa - Battambangia ja Phnom Penhiä. Ruoan saatavuus ja saanti riippuvat Kambodzhassa hyvin paljon riisinviljelystä, joka puolestaan on riippuvainen sääolosuhteista. Kotitalouksien ruoankulutuksen osuus kaikista niiden menoista on noin kaksi kolmannesta, erityisesti maaseudulla. Viime vuosina nousseet ruoan hinnat ja vuoden 2008 ruokakriisi ovat vaikeuttaneet kotitalouksien ruoansaatimahdollisuuksia entisestään. Maatalous nähdään kuitenkin kasvun moottorina, keinona köyhydenvähentämiseksi sekä turvaverkkona ihmisille, jotka ovat menettäneet työnsä kaupungeissa tai palaavat maahan ulkomailta. Maaseudulle palaavien ihmisten tulva puolestaan lisää riskiä konflikteille ja maanhankinnoille. Suurimmalla osalla maaseudun asukkaista ei ole näyttää mitään dokumenttia, joka todistaisi heidän omistavan asuttamansa ja viljelemänsä maan. Maaseudulla ei ole myöskään ollut olemassa järjestelmää maan rekisteröimiselle, vaan asiat on hoidettu lähinnä kylätasolla. Tämän vuoksi moni maaseudun asukas elää jatkuvan häätöuhan tai väkivaltaisen maan haltuunoton uhan alla. Kyläläiset eivät ole järjestäytyneitä eivätkä he tunne omia oikeuksiaan.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Kambodzhassa maaseudun yhteisöjä itsenäiseen toimeentuloon sekä miinanraivaustyötä. Lisäksi Kirkon ulkomaanapu tukee ihmisoikeuskasvatusta. Muut Ulkomaanavun toiminnot tähtäävät kyläläisten toimeentulon vahvistamiseen sekä heidän vesi- ja jätehuoltonsa, koulutuksensa, terveydenhuoltonsa ja ympäristönsä parantamiseen. Ohjelman kohderyhmänä ovat vaikeassa asemassa olevat taloudet, joihin lukeutuvat mm. yksinhuoltajaperheet, maattomat ja maan sisäiset pakolaiset.

Lähteet:

www.kirkonulkomaanapu.fi
www.tekojakampanja.fi
www.cia.gov
www.undp.org

Haiti

Haitin tasavalta sijaitsee Karibianmerellä Hispaniolan saarella, jonka se jakaa Dominikaanisen tasavallan kanssa. Haitin 27 750 km² pinta-alasta kolme neljäsosaa on vuoristoa. Asukkaita maassa on yli 9 miljoonaa. Maan viralliset kielet ovat kreoli ja ranska.

Haiti on läntisen pallonpuoliskon köyhin maa, joka taistelee poliittisen epävakauden, väkivallan ja köyhyyden kierteessä. YK:n stabilisointijoukkojen MINUSTAH:n tuoma vakaus on auttanut Haitia pääsemään yli vaikeimmasta vaiheesta ja tällä hetkellä maata rakennetaan pikkuhiljaa uudestaan.

Haiti sijaitsee hurrikaanivyöhykkeellä, joten se kärsii vuosittain vakavista myrskyistä. Lisäksi maa kärsii ajoittain maanjäristyksistä, tulvista ja kuivuudesta. Ilmastonmuutos on kärjistänyt näitä luonnonilmiöitä entisestään. Vuonna 2008 maata koetteli neljä voimakasta hirmumyrskyä, jotka aiheuttivat merkittäviä tuhoja infrastruktuurille ja maataloudelle. Tammikuussa 2010 Haiti kärsi voimakkaasta maanjäristyksestä. Ilmastonmuutos tulee rasittamaan entisestään Haitin jo nyt heikkoa ruokaturvaa. Ilmastonmuutoksen myötä sään ääri-ilmiöiden kuten hurrikaanien odotetaan voimistuvan, meren pinnan nousevan, tulvien ja

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

kuivuuden lisääntyvän. Jo nyt haitilaiset kertovat, että säiden ennakoitavuus on vaikeutunut, mikä on osaltaan hankaloittanut maataloutta ja sen myötä heikentänyt ruokaturvaa.

Yli 72 % haitilaisista elää alle dollarilla päivässä. Vain noin puolet aikuisista on lukutaitoisia ja eliniänodote on noin 60 vuotta. Puolet maan väestöstä asuu maaseudulla, heistä suurin osa elää pienimuotoisella perhe- ja aliravitsemustasolla. Haitin väestöstä 58 prosenttia kärsi kroonisesta nälästä jo ennen tuhoisaa maanjäristystä ja aliravitsemustaso oli korkea. Maanjäristyksen myötä tilanne on pahentunut entisestään. Haiti ei pysty tuottamaan ruokaa omiin tarpeisiinsa ja on tämän vuoksi hyvin riippuvainen tuontiruoosta. Riippuvuus tuontielintarvikkeista altistaa maan globalisaation vaikutuksille, sillä heittelevät maailmanmarkkinahinnat nostavat ruoan hinnan helposti korkealle ja monet tuotteet tavallisen kansan ulottumattomiin. Kun globaalit ruoan hinnat ovat nousseet ja samalla kotimaantuotanto laskenut, ei ihmisillä enää ole varaa ostaa ruokaa. Ruokaturvaan ovat vaikuttaneet heikentävästi myös kaupungistuminen, nopea väestönkasvu sekä luonnonvarojen hallitsematon käyttö.

Kirkon Ulkomaanapu on tukenut Haitin kehitystä yhtäjaksoisesti vuodesta 2004. Työ käsittää pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä, katastrofivalmiuden kehittämistä, sekä yhdessä paikallisten järjestöjen ja verkostojen kanssa toteutettavaa vaikuttamistyötä. Ulkomaanavun tukemat hankkeet liittyvät köyhyyden vähentämiseen, demokratiaan ja ihmisoikeuksiin.

Tammikuun 2010 maanjäristyksen jälkeen Kirkon Ulkomaanapu on toimittanut Haitiin mm. vedenpuhdistuslaitteistoja ja perhe- ja koulutelttoja. Ulkomaanapu rakentaa nyt pysyviä koulurakennuksia järjestyksessä pahiten vaurioituneille alueille.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Haitissa vaihtoehtoisia toimeentulomuotoja, esimerkiksi luomuviljelyä ruokaturvan parantamiseksi. Tavoitteena on kohentaa haitilaisten edellytyksiä omavaraisuuteen ruokaturvassa. Kylien kanssa kehitetään kotieläintuotantoa ja erityisesti kahvin luomuviljelyä sekä suojellaan ympäristöä, mikä parantaa satoa ja tuotannon pitkäjänteisyyttä ja turvaa jokapäiväisen ruoan saantia. Samalla tuetaan maanviljelijöiden ja yhteisöjen järjestäytymistä.

Ulkomaanapu rahoittaa myös työtä Haitin väestörekisterijärjestelmän uudistamiseksi. Tavoitteena on, että kaikkien haitilaisten oikeus syntymätodistukseen toteutuisi projektialueilla.

Lähteet:

www.kirkonulkomaanapu.fi

www.tekojakampanja.fi

www.cia.gov

www.undp.org

Mosambik

Afrikan itärannikolla sijaitseva Mosambik on pinta-alaltaan noin kaksi ja puoli kertaa Suomea suurempi. Pääkaupunki on Maputo, jossa asuu yli miljoona ihmistä. Maan väestömäärä on 21,7 miljoonaa ja sen virallinen kieli on portugali, jota puhuu äidinkielenään vain 8,8 % väestöstä. Suurin osa mosambikilaisista puhuu maan paikallisia kieliä. Aikuisista vajaa puolet osaa lukea. Rikas kulttuuri näkyy ihmisten

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

pukeutumisessa ja tavoissa. Mosambik on tulville altis maa, mutta paikoin alueet kärsivät myös vakavasta kuivuudesta. Silti talouden perusta on maatalous. Mosambikilaisista noin 30 % on kristittyjä, 20 % muslimeja ja noin puolet väestöstä harjoittaa perinteisiä afrikkalaisia uskontoja.

Mosambik on Portugalin entinen siirtomaa. vuonna 1962 siirtomaavaltaan tyytymättömät mosambikilaiset perustivat vapautusliike FRELIMON, joka aloitti vuonna 1964 aseellisen taistelun Portugalin siirtomaahallintoa vastaan. Mosambik itsenäistyi vuonna 1975. Pitkä sisällissota tuhosi Mosambikin talouden perusrakenteet. Vuonna 1992 päättyneen sisällissodan jälkeen Mosambikin taloudellinen kehitys on ollut suotuisaa ja maa on poliittisesti suhteellisen vakaa. Luonnonkatastrofit ja vähäiset inhimilliset resurssit uhkaavat kuitenkin lupaavaa poliittista, sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Mosambikin suurin kehityshanke on Hiv/Aids, joka uhkaa tehdä tyhjäksi jo saavutetut kehitystulokset. Työikäisistä 15–49-vuotiaista virustartuntaa kantaa noin 16 % (2007). Aids-kuolemien myötä lapset jäävät orvoiksi, työvoimapula kasvaa ja kotitarveviljely vähenee.

Maa on yksi maailman köyhimmistä. 90 % väestöstä elää alle kahdella dollarilla päivässä ja julkinen talous on lähes täysin kehitysavun varassa. Köyhien tilanne on hyvin vaikea, koska maan talouskasvu jakaantuu epätasaisesti, eivätkä syrjäiset maaseutualueet ole päässeet osallisiksi kehityksen hedelmistä. Maan väestön ylivoimainen enemmistö asuu maaseudulla omavaristaloudessa, vaikkakin kaupungistuminen on nopeaa, minkä vuoksi työttömyys ja sosiaaliset ongelmat lisääntyvät. Kaupungeissa asuvat köyhät eivät ole päässeet osallisiksi kehityksestä. Mosambikilaisten eliniänodote on vain 41 vuotta. Mosambikin kouluissa ei ole koulumaksuja, mutta koulupuku, kirjat ja pitkät koulumatkat asumiskustannuksineen maksavat liikaa useille perheille. Koulu jää monelta kesken. Tyttöjen osuus peruskoulun oppilaista on kasvanut, mutta tyttöjen lukutaidottomuus on jopa kaksi kertaa yleisempää kuin poikien. Työelämässä naisten osuus on kasvanut voimakkaasti ja maan parlamentissa naisia on lähes kolmannes.

Vuoden 2011 Yhteisvastuukeräyksellä tuetaan yksinäisiä ja syrjäytyneitä nuoria Mosambikin pääkaupungissa Maputossa. Keräyksen avulla ennaltaehkäistään syrjäytymistä ja autetaan vaikeassa tilanteessa eläviä nuoria selviytymään eteenpäin elämässään. Kirkon Ulkomaanapu toimittaa avun perille.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Mosambikissa perheitä ja yhteisöjä ruokaturvan ja veden saannin parantamisessa sekä terveydenhuollon ja koulutuksen järjestämisessä. Ulkomaanapu työskentelee myös naisten aseman parantamiseksi perheissä ja yhteiskunnassa sekä tekee Hiv/AIDS-työtä naisten parissa.

Kirkon Ulkomaanapu tukee Gazan maakunnassa kyläkehitysohjelmia. Ohjelmien tavoitteena on vähentää köyhyyttä pysyvästi, niin että perheet pystyisivät saamaan riittävän toimeentulon kotiseudultaan. Kehitystä ei tapahtuisi ilman tiivistä yhteistyötä kyläläisten kanssa. Avainasemassa ovatkin kyläkomiteat. Niiden kouluttaminen on yksi tärkeimmistä osa-alueista Mosambikin kylien kehitystyössä. Koulutuksen kautta kyläkomiteat oppivat olemaan itse kehityksen moottori, joka pystyy analysoimaan kylän tarpeet ja etsii ratkaisuja tilanteeseen.

Lähteet:

www.kirkonulkomaanapu.fi

www.cia.gov

www.undp.org

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010

Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu

Maesittelyt koonneet Minna Havunen ja Laura Kajala

Toivon vaellus -rippikoulumateriaali 2010
Pyhiinvaellusmateriaali kansainvälisestä diakoniasta, Kirkon Ulkomaanapu